

T.C

İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI

COVID-19 PANDEMİ SÜRECİNDE UYGULANAN
UZAKTAN EĞİTİME İLİŞKİN ORTAOKUL
ÖĞRENCİLERİNİN GÖRÜŞLERİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ: YALOVA İLİ
ALTINOVA İLÇESİ ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hatice Zehra ÜNAL

İstanbul
Aralık-2021

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ BİLİM DALI

COVID-19 PANDEMİ SÜRECİNDE UYGULANAN UZAKTAN
EĞİTİME İLİŞKİN ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN
GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: YALOVA İLİ
ALTINOVA İLÇESİ ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hatice Zehra ÜNAL

Tez Danışmanı
Dr. ÖğrÜyesi Pınar MERT

İstanbul
Aralık-2021

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman Dr. Öğr. Üyesi Pınar MERT

Üye Doç. Dr. Mustafa ÖZGENEL

Üye Dr. Öğr. Üyesi Şebnem YAZICI

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Islak İmza

Prof. Dr. Metin TOPRAK

Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek lisans tezi olarak hazırladığım “**Covid-19 Pandemi Sürecinde Uygulanan Uzaktan Eğitime İlişkin Ortaokul Öğrencilerinin Görüşlerinin Değerlendirilmesi: Yalova İli Altınova İlçesi Örneği**” adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlandığı aşamaya kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığımı, bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

Islak İmza
Hatice Zehra ÜNAL

ÖN SÖZ

Araştırmamdaki her aşamada desteklerini esirgemeyen değerli tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Pınar MERT hocama, Covid-19 Pandemi ile ilgili yapılan bu araştırmanın, araştırma iznini veren T.C. Sağlık Bakanlığına, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi yüksek lisans ders hocalarıma ve yüksek lisans araştırma eğitim enstitüsü görevlilerine, araştırma izinlerinde bana yardımcı olan Yalova İli Milli Eğitim Müdürlüğü ve Altınova İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne, araştırma sürecinde araştırmayı veli ve öğrencilere yönlendiren Altınova ilçesi ortaokul müdür ve müdür yardımcılara, öğrencilerin araştırmaya katılmaları için izin veren velilere ve araştırmaya katılan öğrencilere, tez araştırma çalışmasında süreç ile ilgili tecrübelerini paylaşan uzman arkadaşım Emre Karayılan'a, eğitim hayatım boyunca beni destekleyen çok kıymetli babam Mesut ÜNAL'a, canım annem Esen ÜNAL'a ve ailemin her bir ferdine ayrı ayrı teşekkürlerimi sunarım.

Hatice Zehra ÜNAL
İstanbul-2021

ÖZET

COVID-19 PANDEMİ SÜRECİNDE UYGULANAN UZAKTAN EĞİTİME İLİŞKİN ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: YALOVA İLİ ALTINOVA İLÇESİ ÖRNEĞİ

Hatice Zehra ÜNAL

Yüksek Lisans, Eğitim Yönetimi

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Pınar MERT

Aralık-2021, 83 Sayfa

Dünyanın tüm ülkelerini etkisi altına alan Covid-19 pandemi süreci günümüzde de halen devam etmektedir. Bu süreç boyunca yüz yüze eğitim öğretime ara verilmiş ve uzaktan eğitim platformları ve EBA TV canlı ders kanalları ile sürdürülmeye çalışılmıştır. Bu çalışmada, ortaokul öğrencilerinin pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitime ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Araştırmada nicel yöntem kullanılmıştır. Araştırma betimsel tarama ile tasarlanmıştır. Araştırmanın evreni Yalova ili Altınova ilçesindeki devlet okullarındaki tüm ortaokul öğrencilerinden oluşmaktadır. Bu kapsamda çalışma grubu Altınova ilçesinde bulunan 9 resmi devlet ortaokulunda bulunan 334 öğrencidir. Araştırmacı tarafından hazırlanan öğrenci bilgi formu ve “Ortaokul Öğrencileri Uzaktan Eğitim Algıları Ölçeği”, elektronik ortam üzerinden online olarak uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin demografik bilgilerinden olan cinsiyet, evin bulunduğu konum ve sınıf düzeyi ile uzaktan eğitime ilişkin görüşler arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Buna karşın yaş, kardeş sayısı ve uzaktan eğitime bağlanılabilecek araç sayısı ile uzaktan eğitime ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Pandemi, Uzaktan Eğitim, EBA, Covid-19, Öğrenci Görüşleri

ABSTRACT
EVALUATION OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS'
OPINIONS ON DISTANCE EDUCATION APPLIED DURING
THE COVID-19 PANDEMIC PROVINCE: THE CASE OF
ALTINOVA DISTRICT OF YALOVA PROVINCE

Hatice Zehra ÜNAL

Master, Education Management

Thesis Advisor: Asst. Prof. Dr. Pınar MERT

December-2021, 83 Pages

The Covid-19 pandemic process, which affects all countries of the world, still continues today. During this process, face-to-face education was suspended and efforts were made to continue with distance education platforms and EBA TV live course channels. In this study, it is aimed to evaluate the opinions of secondary school students about distance education applied during the pandemic process. Quantitative method was used in the research. The research was designed with descriptive survey model. The universe of the research consists of all secondary school students in public schools in Altınova district of Yalova province. In this context, the study group consists of 334 students in 9 official public secondary schools in Altınova district. The student information form prepared by the researcher and “Secondary School Students' Distance Learning Perceptions Scale” were applied online via electronic media. According to the results of the research, it has been determined that there is no significant difference between the demographic information of the students, such as gender, the location of the house and the class level, and the views on distance education. On the other hand, it has been determined that there is a significant difference between the age, the number of siblings and the number of vehicles that can be connected to distance education and their views on distance education.

Keywords: Pandemic, Distance Education, EBA, Covid-19, Student Opinions

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAYI	i
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ	ii
ÖN SÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ	x
KISALTMALAR	xi
BİRİNCİ BÖLÜM	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi.....	4
1.4. Varsayımlar	5
1.5. Sınırlılıklar	5
1.6. Tanımlar	5
İKİNCİ BÖLÜM	6
İLGİLİ LİTERATÜR VE ARAŞTIRMALAR	6
2.1. Eğitim Kavramı.....	6
2.2. Eğitimde Teknoloji Kullanımı	7
2.3. Uzaktan Eğitim	8
2.4. Uzaktan Eğitimin Faydaları	9
2.5. Uzaktan Eğitimin Önemi	11
2.6. Uzaktan Eğitim ile Geleneksel Eğitimin Karşılaştırılması	12
2.7. Uzaktan Eğitimin Tarihçesi	13
2.7.1. Dünyada Uzaktan Eğitimin Tarihsel Süreci.....	13
2.7.2. Türkiye’de Uzaktan Eğitimin Tarihsel Süreci	14
2.8. Uzaktan Eğitimde Kullanılan Teknolojiler	15
2.9. Uzaktan Eğitimin Sınırlılıkları.....	17

2.10. Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitim	18
2.10.1. Pandemi Kavramı.....	18
2.10.2. COVID-19 ve Toplumsal Etkileri.....	19
2.10.3. COVID-19 Virüsünün Eğitime Etkisi.....	20
2.11. Dünyada COVID-19 Sürecinde Uzaktan Eğitim	21
2.12. Türkiye’de COVID-19 Sürecinde Uzaktan Eğitim.....	21
2.13. COVID-19 Sürecinde Uzaktan Eğitimde Yaşanan Sorunlar	22
2.14. İlgili Araştırmalar.....	23
2.14.1. Yurtiçi Çalışmalar	23
2.14.2. Yurtdışı Çalışmalar	27
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	31
YÖNTEM.....	31
3.1. Araştırma Modeli	31
3.2. Evren ve Örneklem	31
3.3. Veri Toplama Araçları	33
3.3.1. Öğrenci Bilgi Formu	33
3.3.2. Ortaokul Öğrencileri Uzaktan Eğitim Algıları Ölçeği	33
3.4. Verilerin Analizi	34
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	36
BULGULAR.....	36
4.1. Ortaokul Öğrencileri Uzaktan Eğitim Algıları Ölçeğine Yönelik Tanımlayıcı Bulgular	36
4.2. Öğrencilerin Uzaktan Eğitime Dair Algılarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılmasına İlişkin T-Testi Bulguları.....	37
4.3. Öğrencilerin Uzaktan Eğitime Dair Algılarının Yaşa Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Bulguları	38
4.4. Öğrencilerin Uzaktan Eğitime Dair Algılarının Kardeş Sayısına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Bulguları	40
4.5. Öğrencilerin Uzaktan Eğitime Dair Algılarının Bağlanılabilecek Araç Sayısına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Bulguları	42
4.6. Öğrencilerin Uzaktan Eğitime Dair Algılarının Sınıf Düzeyine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Bulguları	44
4.7. Öğrencilerin Uzaktan Eğitime Dair Algılarının Evin Bulunduğu Konuma Göre Karşılaştırılmasına İlişkin T-Testi Bulguları	45
BEŞİNCİ BÖLÜM	47
TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	47
5.1. Tartışma ve Sonuç.....	47
5.1.1. Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Algılarının Değerlendirilmesine Yönelik Tartışma ve Sonuç.....	47

5.1.2. Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Algılarının Yaşa Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Tartışma ve Sonuç	48
5.1.3. Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Algılarının Kardeş Sayısına Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Tartışma ve Sonuç.....	48
5.1.4. Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Algılarının Uzaktan Eğitime Bağlanabilecek Araç Sayısına Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Tartışma ve Sonuç	49
5.1.5. Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Algılarının Cinsiyete Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Tartışma ve Sonuç.....	50
5.1.6. Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Algılarının Sınıfa Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Tartışma ve Sonuç	51
5.1.7. Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Algılarının Evin Bulunduğu Konuma Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Tartışma ve Sonuç.....	51
5.2. Öneriler	52
5.2.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler	52
5.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler.....	53
KAYNAKÇA	54
EKLER.....	62
EK- 1 Etik Kurul Kararı.....	62
EK- 2 Etik Kurul Onay Belgesi	63
EK- 3 Gönüllü Olur Formu.....	64
EK- 4 Yalova Valiliğinin Olur Yazısı.....	65
EK- 5 Kişisel Bilgi Formu	66
EK- 6 Ortaokul Öğrencileri Uzaktan Eğitim Algıları Ölçeği	67
EK- 8 Ölçek İzin Talepleri.....	69
ÖZ GEÇMİŞ.....	70

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 2.1: Uzaktan Eğitimin Türkiye’deki Dönemleri.....	14
Tablo 3.1: Öğrencilerin Kişisel Özellikleri.....	32
Tablo 3.1: Ortaokul Öğrencilerinin Uzaktan Eğitim Algılarının Normallik Test Sonuçları.....	34
Tablo 4.1: Ortaokul Öğrencileri Uzaktan Eğitim Algıları Ölçeği ve Alt Boyutlarının Ortalama ve Standart Sapması.....	36
Tablo 4.2: Ortaokul Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Dair Algılarının Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları.....	37
Tablo 4.3: Ortaokul Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Dair Algılarının Yaşa Göre Varyans Analizi Sonuçları.....	38
Tablo 4.4: Yaşa Göre Tukey Testi Sonuçları.....	39
Tablo 4.5: Ortaokul Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Dair Algılarının Kardeş Sayısına Göre Varyans Analizi Sonuçları.....	40
Tablo 4.6: Kardeş Sayısına Göre Tukey Testi Sonuçları.....	41
Tablo 4.7: Ortaokul Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Dair Algılarının Uzaktan Eğitime Bağlanılabilecek Araç Sayısına Göre Varyans Analizi Sonuçları.....	42
Tablo 4.8: Uzaktan Eğitime Bağlanılabilecek Araç Sayısına Göre Tukey Testi Sonuçları.....	43
Tablo 4.9: Ortaokul Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Dair Algılarının Sınıf Düzeyine Göre Varyans Analizi Sonuçları.....	44
Tablo 4.10: Ortaokul Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Dair Algılarının Evin Bulunduğu Konuma Göre T-Testi Sonuçları.....	45

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1. Uzaktan ve Geleneksel Eğitim Arasındaki Farklar.....	12
Şekil 2.2. Uzaktan Eğitim Uygulamalarının Başlangıç Tarihleri ve İlk Uygulamaları.....	13

KISALTMALAR

DSÖ	: Dünya Sağlık Örgütü
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
EBA	: Eğitim Bilişim Ağı
LGS	: Liseye Giriş Sınavı
DYK	: Destekleme ve Yetiştirme Kursu
p	: Anlamlılık Düzeyi
SS	: Standart Sapma
vb.	: Ve Benzeri
vd.	: Ve Diğerleri
YAYKUR	:Yaygın Yükseköğretim Kurumu
$\bar{x}$	: Ortalama

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Covid-19 pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitime ilişkin ortaokul öğrencilerinin görüşlerinin değerlendirildiği bu tezin birinci bölümünde; tezde ele alınan problem durumu özetlenmiş, sonrasında araştırmanın amacı ve önemi açıklanmıştır. Bir sonraki aşamada, araştırmanın varsayım ve sınırlılıklarına yer verilmiş, bölüm sonunda araştırmada yer alan tanımlamalar yapılmıştır.

1.1. Problem Durumu

Günümüzün karmaşık dünyasında, teknoloji insan yaşamının önemli bir parçası haline gelmiştir. Teknolojik gelişme, kısa sürede üretilen mal ve hizmetlerde birçok değişikliği ve güncellemeyi beraberinde getirmiştir. Teknoloji, genellikle somut ürünlerin geliştirilmesi ile doğrudan ilişkili olarak düşünülse de, günümüz hizmet sektörü de teknolojinin faydalarından aktif olarak yararlanmaktadır. Dün, hayatımızda olmayan yeni ürünler, bugün piyasaya sürülmüş olmakla birlikte, geçmişte olmayan birçok hizmet hayatımızda yerini almıştır. Ayrıca sürekli gelişen bilgi teknolojisi ve internet altyapısı, kullanıcılara hizmet sunarken büyük faydalar sağlamıştır. Devletin vatandaşlarına sunduğu bankacılık hizmetleri ve güvenlik odaklı devlet hizmetleri, internet üzerinden e-devlet ve mobil bankacılık gibi uygulamalar aracılığıyla sunulabilmektedir (Ergenç, 2021: 1).

İnternetin günümüzde yoğun olarak kullanılması birçok sektörü doğrudan etkilemiştir. Bu gelişmelerden etkilenen sektörlerden biri de eğitim sektörüdür (Ergenç, 2021: 1). Eğitim, bireylere içinde yaşadıkları toplumun temel değer, bilgi, beceri ve davranışlarını kazandırmayı amaçlayan bir süreçtir (MEB, 2017: 5). Bir diğer ifadeyle eğitim, bireylerin kendi yaşam deneyimleri yoluyla edindikleri tutum ve becerileri ve arzu edilen yönde davranış oluşturma sürecidir (Ertürk, 2016: 13).

Bazı istem dışı gelişmeler insanları alışkanlıklarını ve günlük yaşamlarını değiştirmeye zorlar. İnsanların sosyal hayatını olumsuz etkileyen durumlar deprem, sel baskınları, heyelanlar, yangınlar ve büyük çaplı doğal afetler olabileceği gibi tüm dünyayı etkisi altına alan salgın hastalıklar da olabilir (Akgül ve Oran, 2020: 17). Sözü edilen durumların olumsuz etkilerinin görüldüğü alanlardan biri eğitimidir.

Covid-19 pandemi süreciyle birlikte, toplumsal alanda yaşanan bir dizi zorunlu değişiklikler eğitim alanında da kendini göstermiştir. 2019 yılının son aylarında ortaya çıkan ve tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19, çok kısa sürede tüm dünyaya yayılmış, günlük hayatın olağan akışını bozmuştur. Dünya Sağlık Örgütü bundan ötürü Covid 19'u 11 Mart 2020 tarihinde salgın olarak kabul etmiş ve buna yönelik tedbirleri açıklamıştır. Nitekim, salgının yayılmasını azaltmak için birçok ülke yüz yüze eğitime ara verme kararı almıştır. Türkiye'nin aldığı ilk önlem, 18 milyon öğrenci ve 2 milyona yakın öğretmenin bulunduğu eğitim kurumlarında yüz yüze eğitime ara verilmesidir. Bu karar uzaktan eğitime fiili geçiş anlamına gelmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı ve daha önce eğitimin dijitalleşmesi kapsamında kurulan Eğitim Bilişim Ağı ve işbirliği yapılan Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu ile uzaktan eğitim süreci başlamıştır (Akpolat, 2021: 498).

Covid-19 pandemisi sırasında, tüm ülkelerde uygulanan kısıtlamalara eğitim ve öğretim hizmetleri de dâhil edilmiştir. Teknik şartları uygun olan birçok ülke, bu dönemde uzaktan eğitim uygulamalarına başlamıştır (Çevik, 2021: 26). Uzaktan eğitim, kişinin kendi çalışma yöntemlerine ve teknolojisine göre düzenlenebilen, zamana göre esnek bir model olup, Web 2.0 teknolojisinin kullanıldığı, dijital içeriklerin oluşturulduğu bir yöntemdir (Avcı ve Akdeniz, 2021: 119). Bu tür öğrenmelerin uzaktan eğitimde gerçekleştirilmesi için çeşitli uygulama modelleri kullanılmaktadır. Bu modeller arasında, birinci nesil modellerinde posta yolu ile uygulanan modeller; ikinci nesil modellerinde çoklu ortam modelleri (ses kasetleri, videokasetler, etkileşimli video gibi); üçüncü nesil modellerinde tele-öğrenme modelleri (audi-konferanslar, video-konferanslar ve TV/Radyo+Audio telekonferanslar gibi) ve son olarak dördüncü nesil modellerinde esnek öğrenme uygulama modelleri (etkileşimli çoklu-ortam, e-mail gibi) yer almaktadır. Öğrenme ve öğretme ortamına uygun uygulama modeli seçilirken; hedef kitlenin altyapısına ve sosyoekonomik düzeyine bakılarak en uygun model seçilir. Bu modeller, uzaktan eğitimin temel yapısı ve uygulamalarına yön vermektedir (Çam vd., 2011: 625).

Türkiye'de pandemi nedeniyle uzaktan eğitim hayatımızın birçok alanına girmiştir. Ancak bu acil geçiş, bazı sorunları da beraberinde getirmiştir. Çeşitli ülkelerde eğitime muhtaç insan sayısı çok fazla olduğu için bu kadar çok insana nitelikli eğitim vermek büyük bir sorun haline gelmiştir. Uzaktan eğitim araçları dünyada yeni bir yöntem olmadığı için Covid-19 pandemisi sürecinde uzaktan eğitime tepki gösterilmemiştir.

Ancak bu sürece yeterince hazırlık yapılmaması nedeniyle uzaktan eğitimin etkin kullanımını sorunu ortaya çıkmıştır. Son yıllarda dijital teknolojinin gelişmesiyle birlikte uzaktan eğitim ilk tercih haline gelmiş olmasına rağmen Covid-19 sürecinde zorunlu hale gelmiştir (Sayan, 2020: 101-102).

Uzaktan eğitim, içeriği ve araçları açısından disiplinler arası bir konudur (Bozkurt, 2016: 13). Birçok disiplin bu konuda pek çok akademik araştırma yapmış ve konu üzerinde halen çalışılmaktadır. Bu çalışmada, Covid-19 pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitim sürecine yönelik ortaokul öğrencilerinin görüşleri ortaya konmuştur. Bu bağlamda çalışmada, “Covid-19 pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitime ilişkin ortaokul öğrencilerinin görüşlerinin değerlendirilmesi” ele alınmıştır.

Alanyazına bakıldığında ortaokul öğrencileri ile çok az sayıda çalışma yapıldığı görülmüştür (Akpolat, 2021; Kaynar vd., 2020). Buradan yola çıkarak, uzaktan eğitim alanında iyileştirmelerin yapılmasına imkân tanınması açısından bu çalışmanın önem taşıdığı düşünülmektedir.

Bilgi ve iletişim alanlarında görülen ilerlemeler ve Covid-19 pandemi sürecinin getirdiği zorunlu dönüşümle, uygulanan uzaktan eğitimin; eğitim planlarının oluşturulması, eğitim ihtiyaçlarına cevap verip vermediğinin izlenmesi ve bilginin kontrollü bir şekilde öğrencilere sunulmasında etkili olup olmadığının tespit edilmek istenmesi; bu araştırmanın problem olarak ele alınmasını sağlamıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada; dünyayı etkisi altına alan Covid-19 salgını sürecinde, uzaktan eğitim kapsamında uygulanan online eğitime ilişkin öğrenci değerlendirmesinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu sayede, salgın zamanı uzaktan eğitim kapsamında yapılan uygulamaların, güçlü ve zayıf yönleri ile bu sürecin öğrenciler üzerindeki etkisi ortaya konulmuştur. Araştırmanın temel amacı doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- Ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitim algıları hangi düzeydedir?
- Ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik algıları;
  - Cinsiyetlerine,
  - Yaşlarına,
  - Kardeş sayılarına,

- Uzaktan eğitime bağlanacak araç sayısına,
- Sınıf kademesi arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Eğitim, toplumsal yapı inşa etmenin temel koşullarından biridir (Ergenç, 2021: 75). Eğitim ve öğretim genellikle eğitimi veren kişi ile eğitimi alanlar arasında yüz yüze gerçekleşen bir olgu olmasına rağmen, günümüz teknolojik gelişimi eğitim ve öğretim teknolojisindeki yeniliklerle birlikte değişmiştir. Bununla beraber, günümüzde Covid-19 salgını nedeniyle birçok eğitim ve öğretim kurumunun geleneksel örgün eğitiminin yerini uzaktan eğitim ve online eğitim almıştır (MEB, 2020).

Uzaktan eğitim, öğrenen ve öğretmenin aynı ortamda olmadığı, aynı anda veya farklı zamanlarda ulaşım yoluyla iletişim kurdukları bir eğitim sistemidir (Demiray, 1993: 8). Uzaktan eğitimde asıl olan, öğrencilerin ve öğretmenlerin aynı fiziksel ortamda bulunmamalarıdır.

Bu çalışmada, Covid-19 salgını sürecinde gerçekleştirilen online eğitime ilişkin, ortaokul öğrencilerinin algılarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Ortaokul öğrencilerinin, uzaktan eğitim uygulamasıyla ilk defa karşılaşmaları ve uzaktan eğitim sürecinin baş aktörleri olması nedeniyle, uzaktan eğitime yönelik görüşlerinin ortaya konmasının kritik değer taşıdığı, bu nedenle, uzaktan eğitim sisteminin, gelecekte de uygulanabilirliğine ilişkin, çeşitli stratejilerin geliştirilmesi mümkün olacağı düşünülmektedir.

Araştırma, uzaktan eğitim kapsamında yapılan uygulamaların güçlü ve zayıf yönlerinin ve bu sürecin öğrenciler üzerindeki etkisinin ortaya konması bakımından önemli görülmektedir. Araştırmadan elde edilen bulgular ışığında, uzaktan eğitimin uygulanabilirliğine yönelik olumlu ve olumsuz yönlerin, öğrenciler açısından ortaya konulması ile uzaktan eğitim sürecinin işleyişine yön vermesi bakımından fayda sağlayacağı ifade edilebilir. Diğer bir deyişle, öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik algılarının ortaya konulması, sürecin işlerlik kazanmasında nelerin yapılabileceğinin tespitine imkân tanıyacaktır.

Bu çalışmayla, ortaokul öğrencilerinin, uzaktan eğitim algılarının ölçülmesi ve değerlendirilmesiyle, uzaktan eğitim işlerliğinin iyileştirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Çalışmada başvurulan betimsel tarama modeliyle, uzaktan eğitim

genel algısı ve öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili ödevlere ilişkin algıları, öğrencilerin uzaktan eğitimin sürdürülüşüne yönelik düşünceleri, öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili öğretim uygulamalarına ilişkin düşünceleri, öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili kendine ilişkin algılarının ortaya konmasıyla herbir alanla ilgili olarak nelerin yapılabileceği önerilmiştir. Bunun yanında çalışma, Covid-19 salgını sırasında uzaktan eğitime ilişkin öğrencilerin görüşlerini ortaya çıkarmak ve gelecekteki uzaktan eğitim uygulamalarına katkı sağlamak açısından büyük önem taşımaktadır.

1.4. Varsayımlar

Bu çalışmaya katılan öğrencilerin ölçme araçlarını içtenlikle cevapladıkları varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

Ortaokul öğrencilerinin Covid-19 Pandemi uzaktan eğitim süreci ile ilgili görüşlerinin değerlendirildiği bu çalışma;

- Yalova ili Altınova ilçesinde bulunan, evreni temsil ettiği düşünülen devlet ortaokulları (9 devlet ortaokulu),
- 2020-2021 akademik yılı bahar dönemi,
- İlköğretimdeki 5. 6. 7. ve 8. sınıf öğrencileri,
- Araştırma ölçek formundaki sorular ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Eğitim Teknolojisi: Bilim alanında üretilen teknolojik ürünlerin ve davranış bilimleri alanındaki bilgilerin sistematik bir şekilde öğrencilerin öğrenme düzeylerini geliştirmek için eğitim faaliyetlerinde uygulanması sürecidir (Alpar vd., 2007: 25).

Uzaktan Eğitim: Öğretmen ve öğrencilerin birbirinden ayrıldığı, iki yönlü iletişimi sağlamak için teknik araçlar kullanan bir eğitim sistemidir (Garrison ve Shale, 1987: 11).

İKİNCİ BÖLÜM

İLGİLİ LİTERATÜR VE ARAŞTIRMALAR

Tezin ikinci bölümünde; öncelikle eğitimin ne olduğu açıklanmış sonrasında eğitimde teknoloji kullanımına değinilmiştir. Bir sonraki aşamada ise uzaktan eğitim başlığı altında; uzaktan eğitimin faydaları, önemi, geleneksel eğitimden farkı, tarihçesi, uzaktan eğitimde kullanılan teknolojiler ve sınırlılıklara değinilmiştir. Ayrıca, uzaktan eğitim uygulama alanı, pandemi özelinde de değerlendirilmiştir. Bu doğrultuda Covid-19 salgınının eğitime olan etkisi açıklanarak pandemi sürecinde dünyada ve ülkemizdeki uzaktan eğitimin durumu ortaya konmuş, süreçte yaşanan sorunlar da sıralanmıştır. Bölüm sonunda; araştırmada ele alınan konu kapsamında, ulusal ve uluslararası alanda yapılmış çalışmalarla ilgili bilgilere yer verilmiştir.

2.1. Eğitim Kavramı

Eğitim, farklı şekillerde sürdürülen ve kişisel gelişim için tasarlanmasının/ programlanmasının yanı sıra kendi dinamikleri içinde şekillenme özelliğine sahiptir. Bireylerin bedensel ve zihinsel gelişim alanlarına katkı sağlayan eğitim, aynı zamanda toplumun ve ülkenin varlığını sürdürmesini sağlayan temel etkenlerden biridir. Medeniyetin dünya üzerindeki etkisi ve varlığı, eğitim düzeyi ile paralellik göstermektedir (Çocar, 2021: 1).

Eğitim, insanlığın ilk çağlarında, temel ihtiyaçlar ve tamamen informal olacak şekilde hayatımızın içindeyken, günümüzde yaşam boyu öğrenme, bilginin değişkenliği ve dinamikleri karşısında büyük değişimler yaşamıştır. Bununla beraber, değerini hiç kaybetmemiş aksine, giderek daha önemli hale gelmiştir. İçerik, koşullar, yöntemler, ölçek, zaman, yer ve diğer değişkenler farklı olmakla birlikte, insan yaşamının varlığını sürdürdüğü her ortamda eğitim araştırmaları devam etmektedir (Tunç, 2012: 173).

Yaşam boyu öğrenme sürecinde, eğitim yöntemlerini şekillendiren en önemli faktör ihtiyaçlardır. Dünyanın küreselleşmesiyle birlikte artan dünya nüfusu ile paralel olarak eğitime olan talep artmış, eğitim sisteminde bu ihtiyaca göre değiştirme, sorgulanma ve çeşitli çağdaş ve işlevsel çözüm yollarına başvurulması gibi zorunluluklar ortaya çıkmıştır (Can ve Yungul, 2017: 156).

2.2. Eğitimde Teknoloji Kullanımı

Eğitim teknolojisi, sadece teknolojik ürünlerin eğitime sunulmasını değil, eğitimin planlanması, tasarlanması, üretilmesi, sunulması ve değerlendirilmesinin çeşitli aşamalarını da içeren bir disiplindir. Bu içerikte, teknoloji veya çevre seçimi, eğitimin yürütülmesi gereken ortamın belirlenmesi yer almaktadır (Girginer ve Özkul, 2004: 155).

Bilişim teknolojilerindeki hızlı değişimler toplumsal hayatta değişimlere yol açmıştır. Günümüzde teknoloji, sanayi, ticaret, iletişim, eğitim hizmetleri gibi birçok alanda kullanılmaktadır. Eğitimde, sadece bilişim teknolojilerini kullanabilen eğitimciler değil, eğitim faaliyetlerinde teknolojiyi kullanabilen eğitimciler de yetiştirilmektedir. Eğitim ortamının teknik özelliklerle zenginleştirilmesi öğrenenleri de etkiler (Akpınar, 2003: 80-81).

Son yıllarda, bilgi birikimindeki artış, hızlı teknolojik ilerlemeye ve eğitim sisteminde değişikliklere neden olmuştur. Bu değişimlerle birlikte eğitim teknolojisinden yararlanmak zorunlu bir gereklilik haline gelmiştir. Son yıllarda teknolojinin eğitimde kullanılmasının başlıca nedenleri şu şekilde sıralanabilir (Özkul ve Girginer, 2001: 108):

- Eğitim kalitesini artırmak.
- Eğitim maliyetlerini azaltmak.
- Eğitim ve öğretim hizmetlerine daha kolay erişim sağlamak.
- Bilgi teknolojisindeki hızlı değişimleri hayatımıza dâhil etme ihtiyacına cevap vermek.
- Öğrencilerin yaşamları boyunca kullanabilecekleri öğretim becerileri kazandırmak.

Teknoloji hayatın her alanında etkili bir araçtır. Bu araç, eğitim alanında da yoğun bir şekilde kullanılmaktadır. Sınıf ortamında öğretme/öğrenme sürecinin uygulanması o anki duruma göre düzenlenir ve eğitim teknolojisi ile uygulanır.

Bu süreçte geliştirilen yöntem ve araçlar bu eğitimin sürdürülmesine yardımcı olmaya çalışmaktadır. (Dieuzeide, 1971: 1). Nitelikli öğrenmenin sağlanabilmesi için eğitim teknolojisinin öğrenme-öğretme sürecine sistematik olarak entegre edilmesi gerekmektedir (Hızal, 1990: 6).

Eğitim teknolojisi, uygun teknik süreçleri ve kaynakları kullanarak eğitimde teknik süreçleri yönetmek, öğrenmeyi teşvik etmek ve öğrenme performansını iyileştiren etik uygulamalardır. Teknolojik değişiklikler, davranış değişikliğinin öğrenme düzeyini iyileştirmek için geliştirilir (Alpar vd., 2007: 25).

2.3. Uzaktan Eğitim

Eğitim sisteminin güvenilir bir bileşeni olan uzaktan eğitim, geleneksel okulların, kolejlerin ve üniversitelerin, sistemin ihtiyaçlarını karşılayamadığı veya güçlük çektiği alanlarda kendini kanıtlamıştır (Keegan, 1996: 4).

Son yıllarda uzaktan eğitim uygulaması toplumsal ilginin bir uygulaması olarak görülürken, günümüzde bilişim teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte uygulanması kolaylamıtır (İman, 2011: 2).

Altıparmak ve arkadaşlarına (2011: 320) göre uzaktan eğitim, ekonomik durumu kısıtlı olan ve yüz yüze eğitimden yararlanamayan bireyler için alternatif bir öğrenme etkinliği sunar. Bunun yanında, uzaktan eğitim, dijital veya dijital olmayan yapısı nedeniyle zaman ve mekn kısıtlaması olmadan koordineli ve planlı bir öğrenme süreci sunar.

Literatürde uzaktan eğitimle ilgili birçok tanım bulunmaktadır. Bunlardan bazıları aşağıda sunulmuştur:

Uzaktan eğitim, yazışma okulları, açık ğretim veren niversiteler ve uzaktan eğitim veren üniversitelerin, uzaktan eğitim bölümleri aracılığıyla evde veya i başında öğrenmeye uygulanan bir dizi öğretme/öğrenme stratejisini içermektedir (Keegan, 1996: 34).

Uzaktan eğitim, ğrenci ve öğretmenlerin bir arada olduğu sınıflar veya sistemdeki öğretmenler tarafından sürekli ve acil denetim gerektirmeyen ancak planlı bir ders ileyii, rehberlik ve her seviyede farklı çalışma yöntemlerini kapsayan bir yapıdır (Holmberg, 2005: 2).

Uzaktan eğitim, teknoloji araçların genellikle iletişim için kullanıldığı, öğretimin olağan öğretimden farklı yerlerde meydana geldiği, öğretme ve planlı öğrenmedir (Moore ve Kearsley, 2011: 2).

Uzaktan eğitim, öğrencilerin, öğretmenlerin ve farklı ortamlardaki eğitim materyallerinin iletişim teknolojisi yardımıyla bir araya geldiği bir eğitim faaliyetidir (Etlioğlu ve Tekin, 2020: 35).

Uzaktan eğitim, öğrenciler ve öğretmenler ve öğrenme araçları arasındaki engelleri ortadan kaldırmaya çalışan, dönemin yaygın teknolojik araçlarını faydacılık bağlamında ele alan akademik bir oluşumdur (Bozkurt, 2017: 87).

Uzaktan eğitim, bilgi teknolojisinin oluşturduğu araçların düzenli bir plan içinde kullanılması yoluyla öğrenenlerin eğitim ihtiyaçlarını yer ve zaman ayrımı olmadan karşılamının bir yoludur (Gündüz vd., 2018: 84).

Uygun bilgi ve iletişim teknolojisi araçlarının kullanımı yoluyla farklı yerlerden öğretmenleri, öğrencileri ve öğretim materyallerini bir araya getirmektir (Kurnaz vd., 2020: 295).

2.4. Uzaktan Eğitimin Faydaları

Uzaktan eğitimle ilgili yapılan tanımlamalar ışığında uzaktan eğitimin faydaları aşağıdaki gibi sıralanabilir (Urdu ve Weggen, 2000: 3-7):

- Uzaktan eğitimde öğrenciler ve öğretmenler seyahat etmedikleri için zamandan tasarruf sağlar.
- Öğrenciler veya çalışanlar her zaman, her yerde eğitime katılabilirler.
- Eğitim yöneticileri için, çeşitli ortam ve zamanın gerektirdiği bilgi ve becerileri hızlı ve etkin bir şekilde sunmasına yardımcı olur.
- Uzaktan eğitim, içe dönük kişiliklere sahip öğrencilere fırsatlar sunar.
- Uzaktan eğitim yoluyla eğitim vermek ekonomik açıdan daha uygundur ve uygun olmayan maddi imkânlar için kişisel tercih nedeni olabilir.
- Bilgi teknolojilerinin gelişmesi nedeniyle dünyanın daha modern ve etkili eğitim alternatiflerine ihtiyacı vardır.
- Uzaktan eğitim ile ekonomik anlamda daha uygun olup maddi olanakları uygun olmayanlar için tercih nedenidir.
- Uzaktan eğitim sayesinde öğretmenler web tabanlı öğrenme kaynaklarına hızlı bir şekilde erişebilir ve bunları güncelleyebilirler.
- Uzaktan eğitimle öğrenenler, kişisel öğrenme yeteneklerine göre kendi hızlarında öğretim faaliyetlerinden yararlanabilirler.

- Geleneksel öğretim üyesi liderliğindeki sınıflarla karşılaştırıldığında, uzaktan eğitim eleştirel akıl yürütmeyi teşvik edebilir.

Kaya (2002: 19-20) ise uzaktan eğitimin faydalarını aşağıdaki gibi sıralamıştır:

- Öğrenciler için farklı eğitim seçenekleri sunar.
- Benzer eğitim olanaklarına sahip olmayanlara aynı eğitim programını sağlayarak fırsat eşitsizliğini ortadan kaldırmayı amaçlar.
- Daha fazla öğrenciyi kapsayarak eğitimi evrensel hale getirir.
- Farklı bölgelerde aynı standartlara göre eğitim projelerinin oluşturulmasını sağlar.
- Uzaktan eğitim, eğitim maliyetlerini düşürmeye yardımcı olur.
- Eğitim kalitesinin yükseltilmesine yardımcı olur.
- Öğrencilerin bağımsız hareket etmelerini sağlar.
- Öğrenenlere daha fazla eğitim materyali sağlayarak eğitim ortamını zenginleştirir.
- Öğrencinin sabit bir yerde çalışmasına gerek yoktur.
- Bireysel öğrenmeyi sağlar.
- Diğer öğrencilere güvenmeye gerek yok.
- Öğrenenler, öğrenme etkinliklerini planlayarak öğrenme sorumluluğunu alırlar.
- Öğrenme etkinlikleri herhangi bir yerde ve zamanda gerçekleştirilebilir.

Yukarıda ifade edilen özelliklere karşılık uzaktan eğitimin taşıdığı birtakım dezavantajları mevcuttur. Bunlar aşağıda maddeler halinde sunulmuştur (Kaya, 2002: 20):

- Sınıf ortamında olduğu gibi bire bir öğretmen-öğrenci bağı kurulamaz.
- Öğrenci sosyal ilişkiler kurmada dezavantajlıdır.
- Uzaktan eğitim tek başına okuyamayan öğrenciler için uygun değildir.
- Çalışan öğrencilerin mola verme fırsatlarını ortadan kaldırır.
- Uygulamalı eğitimde yetersiz öğrenme olur.
- Kaynaklara erişim veya iletişim sorunlarında verimlilik düşer.

2.5. Uzaktan Eğitimin Önemi

Geleneksel eğitimde insanların çeşitli sorunları vardır. Bunlardan en önemlisi okula uzaklık ve sistem, yetenek ve öğretmen eksikliğidir. Bu nedenle birçok ülke uzaktan eğitim için düzenlemeler yapmış ve uygulanmasını sağlamıştır.

Teknolojik ilerleme ve hızlı bilgi üretimi ve paylaşımı süreci “yaşam boyu öğrenme” kavramını ortaya çıkarmıştır. Büyükanne ve büyükbaba da dâhil olmak üzere teknolojiye erişimi olan herkes yaşam boyu öğrenmeye devam etmektedir.

Uzaktan eğitim herkes için önemlidir. Uzaktan eğitim, eğitim fırsatlarının eşit olmasını sağlar; çocuklar, gençler, engelliler, iş nedeniyle okula gidemeyenler, coğrafi nedenlerle okula gidemeyenler gibi kesimler tarafından yararlanır (Yıldız, 2004: 201).

Eğitim sorunlarını çözmek için çok çalışırken, kaçınılmaz olarak bilişim teknolojilerinin olanaklarından da yararlanır. Türk eğitim sisteminde mevcut okul binaları yetersiz, okul araç-gereçleri standart değil, nitelikli öğretmen bulmak zor, nitelikli eğitim imkânının azlığı ve sınıfta çok sayıda öğrencinin olduğu ifade edilmektedir. Bunun yanında, öğrencilerin coğrafi nedenlerle okula gidemedikleri ve nüfus artışına bağlı olarak eğitime olan talebin de artması ve öğrenci kaynaklarının farklılaşması gibi birçok sorundan ötürü uzaktan eğitimin sunduğu fırsatlardan yararlanır (İşman, 2008: 4-8).

Uzaktan eğitim; ders materyallerine sürekli erişim, gerekli ortam ve zamanda öğrenme etkinliklerine katılma hakkı, en son eğitim yöntemlerini kolaylıkla uygulama, öğrenci ve öğretmenleri video konferans teknolojisi ile anlık iletişim kurarak gereksinimleri karşılama ve çalışma saatlerinden kaynaklanan eğitim ihtiyaçları ve diğer bireylerle aynı eğitim fırsatlarını sağlamak üzere oluşturulmuş bir eğitim sürecidir.

Uzaktan eğitim, artan dünya nüfusunun eğitim ihtiyaçlarını karşılamak ve eğitim sisteminde ortaya çıkan sorunları çözmek için alternatif bir yöntem olarak kullanılabilir (Çevik, 2021: 9-10).

2.6. Uzaktan Eğitim ile Geleneksel Eğitimin Karşılaştırılması

Uzaktan eğitim ile geleneksel eğitim arasındaki farklar aşağıdaki şekilde sunulmuştur:

<p>Geleneksel Eğitim</p> <ul style="list-style-type: none">
• Ders ortamında bulunma zorunluluğunun olması
• Öğretim süreci boyunca öğretmen ve öğrencinin coğrafi olarak aynı yerde olması
• Mekân ve zamandan bağımsız olunmaması
• Sınıf ortamında yüz yüze eğitim
• Yaşam boyu öğrenmenin sağlanamaması
• Herkes için aynı ders sürelerinin olması
• Öğrencinin öğretmenin baskısı altında kalarak öğrenmesi
<p>Uzaktan Eğitim</p> <ul style="list-style-type: none">
• Ders ortamında bulunma zorunluluğunun olmaması
• Öğretim süreci boyunca öğretmen ve öğrencinin coğrafi olarak aynı yerde bulunmaması
• Mekân ve zamandan bağımsız olunması
• Sınıf ortamında olmaksızın internet aracılığıyla
• Yaşam boyu öğrenmeyi sağlaması
• Bireylere göre değişen ders sürelerinin olması
• Öğrencinin öğretmenin baskısı altında kalmadan kendi kendine öğrenmesi

Şekil 2.1. Uzaktan ve Geleneksel Eğitim Arasındaki Farklar (Eygü ve Karaman, 2013).

Çetin ve arkadaşları (2004: 146) geleneksel eğitim ile uzaktan eğitim arasındaki farkları aşağıdaki gibi ifade etmişlerdir:

- Geleneksel eğitim ders tabanlı iken uzaktan eğitim tartışma tabanlıdır.
- Geleneksel eğitim yapısal nitelikte iken uzaktan eğitim esnek yapılıdır.
- Geleneksel eğitim sürece yönelik iken uzaktan eğitim sonuca yöneliktir.
- Geleneksel eğitim öğretmen merkezli iken uzaktan eğitim bağımsız öğrenen bir yapılıdır.
- Geleneksel eğitim geniş sınıf ortamına sahip iken uzaktan eğitim küçük sınıflar şeklindedir.
- Geleneksel eğitim öğretici, bilgi kaynağı iken uzaktan eğitim öğretmen, bilgiye yönlendirir.

2.7. Uzaktan Eğitimin Tarihçesi

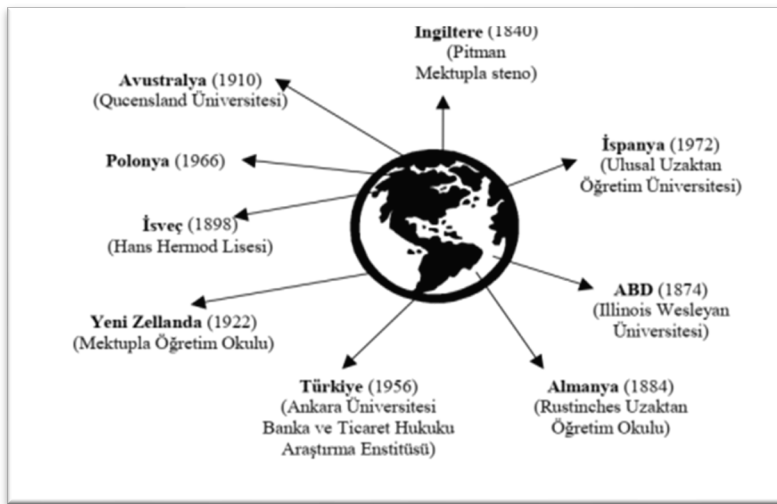
Çalışmanın bu kısmında, Uzaktan eğitimin dünyada ve ülkemizdeki tarihsel süreci açıklanmıştır.

2.7.1. Dünyada Uzaktan Eğitimin Tarihsel Süreci

Uzaktan eğitim uygulamalarının başlangıcı 1700'lü yıllara kadar uzanmaktadır. Ancak ilk uzaktan eğitim uygulamasının kamuoyuna ne zaman duyurulduğu halen tartışmalıdır. 20 Mart 1978'de Boston gazetesi, Steno derslerinin e-posta yoluyla öğretileceğini duyurmuştur. Ancak bu duyuruda öğrencilerden geri bildirimde bulunma zorunluluğu olmadığı gibi karşılıklı iletişim ve değerlendirme yöntemlerinden bahsedilmemiştir. Ayrıca literatürde duyuruda bahsedilen derslerin sunulup sunulmadığına dair bir kanıt bulunmamaktadır (Kaya, 2002: 27-28).

Bilindiği üzere, dünyanın ilk uzaktan eğitim uygulaması 1840 yılında İngiliz Isaac Pitman'ın posta sistemi üzerinden verdiği stenografi dersi ile başlamıştır. Pittman bu derslerin öğretiminde o dönemin iletişim teknolojisini kullanarak bazı uzaktan eğitim uygulamalarını kullanmıştır. Sistemin en önemli yönü, öğrencilerin çalışmalarını düzeltmeleri ve öğrencilere geri bildirimde bulunmalarını sağlamasıdır (Tait, 2003: 1).

Dünya genelinde kabul gören uzaktan eğitim uygulamalarının tarihsel gelişimi aşağıdaki şekilde gösterilmektedir (Kaya, 2002: 30).

Şekil 2.2. Uzaktan Eğitim Uygulamalarının Başlangıç Tarihleri ve İlk Uygulamaları (Kaya, 2002).

1840'ta Isaac Pitman'ın steno dersiyile başlayan uzaktan eğitim uygulamaları, 1874'te Illinois Wesleyan Üniversitesi (ABD), 1884'te Rustinches Uzaktan Eğitim Okulu (Almanya), 1898'de Hans Hermod Lisesi (İsveç), 1910'da Qucesland Üniversitesi (Avustralya), 1922'de Mektupla Öğretim Okulu (Yeni Zelanda), 1956'da Ankara Üniversitesi Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü (Türkiye), 1966'da televizyon yayınları (Polonya) ve 1972'de Ulusal Uzaktan Öğretim Üniversitesi'nin (İspanya) açılmasıyla birlikte dünyaya yayılmıştır (Çevik, 2021: 14-15).

1960'ların sonlarında ve 1970'lerin başında ise yeni medya teknolojisinin ve dağıtım sistemlerinin gelişmesiyle uzaktan eğitim büyük değişiklikler geçirmiştir. Bu değişikliklerden en önemlisi uzaktan eğitim veren açık üniversitelerin kurulmasıdır. Açık üniversiteler artık öğrencilere öğrenme fırsatları sağlamak için mümkün olan tüm teknoloji biçimlerini kullanır. Teknolojinin ilerlemesiyle birlikte geleneksel tek yönlü iletişimden çift yönlü uzaktan eğitim projesine geçiş yaşanmıştır (Nagy, 2005: 79).

2.7.2. Türkiye’de Uzaktan Eğitimin Tarihsel Süreci

Uzaktan eğitimin ülkemizdeki tarihsel gelişimine baktığımızda ise, bazı önemli gelişmelerin ve kullanılan teknolojilerin uzaktan eğitimin süreçlerine etki ettiği görülmektedir. Bu durumlar göz önüne alındığında, Türkiye’de uzaktan eğitimin dört döneminden söz edilebilir (Bozkurt, 2017: 87-88). Bu dönemler aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 2.1: Uzaktan Eğitimin Türkiye’deki Dönemleri

Dönem	Uzaktan Eğitim	Yılı	Kullanılan Teknolojiler
1. Dönem	Tartışma ve Öneriler	1923-1955	Kavramsal
2. Dönem	Yazışarak	1956-1975	Mektupla
3. Dönem	Görsel ve İşitsel Araçlarla	1976-1995	Radyo ve Televizyon
4. Dönem	Bilişim Tabanlı	1996.....	İnternet-Web

Kaynak: Bozkurt’tan (2017: 87-88) alınmıştır.

1923-1955 yılları arasında uzaktan eğitimin ilk dönemi olan tartışma ve öneri dönemi yaşanmıştır. 1956-1975 yıllarında ise, mektupla yazışarak ikinci dönem ortaya çıkmıştır. 1976’dan 1995’e kadar radyo ve televizyonun kullanımı, görsel ve ses araçları kullanılarak uzaktan eğitim süreci yaşanmıştır. Türkiye’de uzaktan eğitimin

son dönemi, 1996 yılından itibaren internet ve ağ araçları kullanılarak yürütülen bilişim tabanlı eğitim sürecidir (Çevik, 2021: 15-16).

Türkiye'de uzaktan eğitimin tarihine bakıldığında, uzaktan eğitimin gelişmesi ve yaygınlaşması için birçok çalışmanın yapıldığı görülmektedir. Uzaktan eğitimde teknolojinin etkin kullanımı dönemin şartlarına uygundur. Bu dönemdeki koşullar, ülkenin sosyo-ekonomik olanaklarıyla doğru orantılıdır. Ülkemizde kullanılan teknolojik imkanların gelişmesiyle birlikte yeni eğitim planında bireysel ihtiyaçlara göre kademeli olarak uzaktan eğitim uygulamasına geçiş sağlanmaya çalışılmıştır. Cumhuriyetin ilanı ile başlayan bu süreç, günümüzde yaygın olarak toplumun tüm kesimlerine eğitim vermek için bir eğitim modeli olarak kullanılmaktadır. Eğitimde kullanılan içeriğin ağ teknolojisi ile bilgisayar ortamına aktarılmasını sağlayan ve daha hızlı bir şekilde daha geniş kitleleri kapsayan bu eğitim modeli, kaçınılmaz olarak güncel teknolojik gelişmelere paralel olarak geliştirilmektedir (Çevik, 2021: 17).

2.8. Uzaktan Eğitimde Kullanılan Teknolojiler

İçinde yaşadığımız çağ bilgi çağı, teknoloji çağı ya da bilim çağı olarak adlandırılmaktadır. Bilimin çağın gereklerine uygun olarak gelişmesi, farklı alternatiflerin ve geleneksel eğitim yöntemlerinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Uzaktan eğitim yöntemi de bu alternatif yöntemlerden biridir. Uzaktan eğitim ile eğitimde kullanılan teknoloji arasındaki ilişki çok yakındır. Uzaktan eğitimde önce mektup kullanılmış olup ardından radyo, televizyon, bilgisayar ve internet gibi teknolojilerin hayatımıza girmesiyle birlikte uzaktan eğitim sürdürülmektedir (Cabı ve Ersoy, 2017: 420). Tarih boyunca uzaktan eğitim türleri incelendiğinde, yeni öğretim yöntemleri ve bilgisayar teknolojisinin gelişmesiyle birlikte uzaktan eğitimin de değiştiği görülmektedir. Günümüze değin oluşturulmuş geleneksel uzaktan eğitim türlerinin sınıflandırılmasının, kullanılan teknoloji ile eşleştirilerek yeniden düzenlenmesi gerekmektedir (Burns, 2011: 9-10).

Geleneksel eğitimde olduğu gibi, uzaktan eğitim için tercih edilen teknoloji ve sınıf ortamlarının öğrenciler için sunduğu imkânlar, her ülkenin ekonomik, idari ve politik koşullarına göre değişiklik gösterir. Bu süreçte kullanılan teknolojiler, önceki teknolojik imkânlar da dâhil olmak üzere uygulanmaya devam edilir (Girginer ve Özkul, 2004: 157).

Teknoloji insan hayatında her zaman önemli olmuştur. Eğitim açısından bakıldığında teknoloji, amacı değil, öğretime bir yardımcıdır. Eğitim teknolojisi; teknolojiyi bir araç olarak kullanmaktan ziyade öğrenme sürecini iyileştirmek için oluşturulmuş çeşitli sistem, teknoloji ve yardımcı araçları içerir. Böyle bir yapıda aşağıdaki dört özellik önemlidir (Demirel vd., 2001: 10):

- Öğrencinin ulaşması hedeflenen amaçlarını tanımlaması,
- Öğrenilecek konuları öğretim ilkelerine göre analiz etme ve öğrenmeye göre yapılandırma,
- Konuyu aktarmak için doğru ortamın seçilip kullanılması,
- Dersin etkililiğini ve derste kullanılan araçları ve öğrencinin performansını değerlendirmek için uygun değerlendirme yöntemlerinin kullanılması.

Web 2.0 teknolojisi, dijital ortamda etkileşimli kaynaklar hazırlayarak insanların başkalarıyla iletişim kurmasını sağlayan bir teknolojidir. Uzaktan eğitim faaliyetlerinde yaygın olarak kullanılan Web 2.0 teknolojileri şunlardır (Deperlioglu ve Köse, 2010: 338-340);

- Web günlükleri: Bunlar, kullanıcı paylaşımlarını içeren ve diğer kullanıcıların bu gönderileri görüntülemesine izin veren web sayfalarıdır.
- Wikiler: Belirli konulardaki verileri düzenlemek ve diğer kullanıcılara sunmak için içerik geliştirmek isteyenlere yönelik platformlardır.
- Dosya paylaşım siteleri: ses, video, müzik, metin vb. dosya paylaşımına izin veren bir web sayfalarıdır.
- Podcasting hizmeti: Podcasting, içerik geliştiriciler tarafından oluşturulan ses ve video içeriklerinin dijital kaynaklarının RSS beslemeleri aracılığıyla dijital ortama yüklenmesiyle oluşturulan bir yayın türüdür.
- Sosyal ağ sayfaları: Kullanıcıların çevrim içi etkileşimde bulunabilecekleri ortamlardır.
- Ortak düzenleme hizmetleri: Bir wiki yapısına benzer temalara sahip ortak ürünlerin veya kaynakların çıkarılmasına izin veren bir hizmetlerdir.
- RSS yayını: Birden çok web sayfasının aynı anda güncellenip kullanılmasına, içerik yayınlamasına ve görüntülenmesine olanak sağlayan bir teknolojidir.

Bilgi ve teknolojik alanda yaşanan gelişmelere rağmen iki yönlü/eşzamansız teknoloji ve tek yönlü/eşzamansız teknolojilerin kullanılarak eğitimde yeni ufuklar açılması mümkün olmakla birlikte, her teknolojinin içerik, hedef kitle ve kaynak kullanımı açısından avantajları ve dezavantajları vardır. Teknik bir seçim yapmak için, özellikle eğitimsel etkiler ve ekonomi olmak üzere birçok yönün dikkate alınması gerekmektedir (Girgin ve Özkul, 2004: 155).

2.9. Uzaktan Eğitimin Sınırlılıkları

Yang ve Cornelius'a (2004: 866) göre uzaktan eğitimin sınırlılıkları;

- Uzaktan eğitim sisteminde, öğrenme ve öğretme yerlerinde ders ve konuların yanlış yerleştirilmesi,
- Öğretim sürecinde esnekliğin olmaması,
- Uzaktan eğitimin ekonomisinin yüksek olması,
- Uzaktan eğitimde, evde bilgisayarlar, tabletler, akıllı telefonlar, internet vb. teknolojik araç ve gereçlere ihtiyaç duyulması,
- Uzaktan eğitimde öğrencilerin, öğretmenlerden yeterli teknik bilgi alamaması,
- Uzaktan eğitim sürecinde yürütülen öğretimin ilke, yöntem ve tekniklerinin sürekli değişmesidir.

Uzaktan eğitimin en belirgin sınırlılıklarından bir diğeri, teknik araçlar ve bilgi teknolojilerinden oluşmasından ötürü, internetin kesik ya da kapalı olduğu durumda kensitiye uğramasıdır. Uzaktan eğitimde herhangi bir ders işlenirken internetin veya elektrğin kesilmesi durumunda öğrencinin ve öğretmenin hevesi azalabilir. Bu ve benzeri olumsuz durumlar dersin kalitesini etkiler (Akgül, 2021: 26).

Sınıf ortamında daha samimi bir ortamda yüz yüze eğitim sayesinde öğrenciler ile diğer öğrenciler ve öğretmenler arasındaki ilişki ve etkileşim daha sıcak ve daha samimi hale gelmektedir. Teknik araçların donanımlarının uzaktan eğitim için kullanıldığını düşündüğümüzde bu donanımların insanları sosyal ortamlardan ve samimi duyguların yaşanmasından uzaklaştırdığı ifade edilebilir. Uzaktan eğitimde göz teması kamera aracılığıyla yapılırsa da yüz yüze eğitim kadar sıcak ve samimi bir ortam yoktur. Bu durum uzaktan eğitimin sınırlılıklarından biri olarak değerlendirilebilir. Uzaktan eğitim, öğrencileri toplumdan izole eder ve öğrencilerin topluma karışmalarına engel olur (Akgül, 2021: 26-27).

2.10. Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitim

Sosyal hayatı değiştiren virüsün yayılmasını azaltmak için karantina, sokağa çıkma yasakları, esnek çalışma gibi uygulamalar kullanılmaya başlanmıştır (Zhao, 2020: 2). Dünya Sağlık Örgütü, eğitim sektörünü büyük ölçüde etkileyen ve birçok sektörü etkileyen bu virüsü pandemi ilan etmiştir (Hewell vd., 2020: 489). COVID-19'un ortaya çıkmasından sonra yayılmasını önlemek için sosyal mesafeyi koruma, işyerlerinin kapatılması ve eğitim kurumlarının da kapatılması gibi uygulamalara yer verilmiştir (Gupta ve Goplani, 2020: 662; Doghonadze vd., 2020: 3). Türkiye'de ilk olarak Mart 2020'de tüm eğitim kademelerine ara verilmiş, ardından salgının yoğunlaşmasıyla Türkiye ve dünyanın çoğu ülkesinde yüz yüze eğitimden vazgeçilmiş eğitim uzaktan eğitim şeklinde uygulamaya konmuştur (Lily vd., 2020: 2). Uzaktan eğitim sürecinde yaşanan zorluklar teknolojik ve ekonomik gelişmenin gerekliliğini ortaya koymaktadır (Serçemeli ve Kurnaz, 2020: 42).

Bu kısımda öncelikle pandemi kavramının tanımı yapılmış Covid-19'un toplumdaki ve eğitimdeki etkisine değinilmiştir. Pandemi sürecindeki eğitime ve uzaktan eğitime yansımaları hakkında açıklamalarda bulunulmuştur.

2.10.1. Pandemi Kavramı

COVID-19 virüsünün insanların hayatında birçok şeyi değiştirdiği ve engellediği görülmektedir. Dil açısından bakıldığında pek çok kavram konuşma dilimize yerleşmiştir. Bu kavramlardan biri pandemidir. Pandemi; kirlilik, entübe, bağışıklık, epidemi ve salgın gibi kavramlarla benzer anlamları içerisinde barındırmaktadır. Bunların bir kısmı diğer dillerden bizim dilimize tercüme edilmiş, bir kısmı da Türkçede var olmalarına rağmen çok bilinen kavramlar değildirler. Bu kavramların bazıları bazen insanlar tarafından yanlış yerde kullanılmaktadır. Bu kelimeler başlangıçta bireyler tarafından bilinmese de anlamları yavaş yavaş öğrenilmiş ve insanların günlük konuşma dilinde kendilerine yer bulmaya başlamıştır. Tıbbi bilimsel araştırma yapanların aşına olduğu bu kavramların günlük konuşma diline girişi ancak son zamanlarda olmuştur. (Akgül, 2021: 34).

Pandemi, insanların çoğu tarafından salgın olarak bilinmektedir. Ancak kavram salgın ile eş anlamlı değildir. Salgının eş anlamlısı epidemidir. Bir salgın veya epidemi, enfeksiyonun belirli bir alanda yayılması ile ilgilidir. Salgının ülkeler arasında yayılarak birden fazla ülke ve kıtayı etkilemesi durumunda pandemi yaşanmış olur.

Yani, bir salgının dünya çapında olmasına ve belirli bir bölgede kalmak yerine daha geniş bir alana yayılması durumuna pandemi denir. Pandemilerin küresel salgınların hali olduğunu söyleyebiliriz. COVID-19 virüsü tüm dünyayı etkilediği için salgın denilmemekle birlikte bu virüs için genel salgın ifadesi kullanılabilir (Develi, 2020: 3).

2.10.2. COVID-19 ve Toplumsal Etkileri

21. yüzyılda dünyayı etkileyen en önemli olaylardan birinin koronavirüs (Covid-19) salgını olduğu söylenebilir. Covid-19 hastalığı, bir solunum yolu hastalığı olarak kayıtlara geçmiştir (Zhong vd., 2020: 1745). Ateş, kuru öksürük, kas ağrıları, yorgunluk ve nefes darlığı Covid-19'un yaygın belirtileri olarak bilinmektedir (Wang, vd., 2020: 1062). Dünya Sağlık Örgütü 30 Ocak 2020'de Covid-19 hastalığının uluslararası halk sağlığını tehdit ettiğini belirtmiş ve tüm ülkeleri Covid-19 virüsünün yayılmasını önlemek için iş birliği yapmaya çağırmıştır. 11 Mart 2020'de ise Dünya Sağlık Örgütü, Covid-19 hastalığını “salgın” olarak ilan etmiştir (Rakhmanov ve Dane, 2020: 53; WHO, 2020).

Covid-19 salgını birçok ülkede günlük yaşamda, eğitimde ve iş faaliyetlerinde sorunlara neden olmuştur (Soraci vd., 2020: 2). Dünya genelinde Covid-19'un yayılmasını önlemek ve halk sağlığını korumak için çeşitli önlemler alınmıştır. Kamu kurumlarında kısıtlamalar olmuş, eğitim kurumları uzaktan eğitime dönmüş, ülkeler diğer ülkelerle sınırlarını kapatmış, tıbbi ve sosyal hizmet sunumu kısıtlanmıştır (Bäuerle, vd., 2020: 673; Rogowska vd., 2020: 797). Ayrıca, dünyanın dört bir yanındaki ülkeler, sosyal mesafe ve izolasyon gibi daha önce uygulanmamış kamu politikalarını uygulamaya başlamıştır (Anderson vd., 2020: 934). Halkın yeterli bilgiye sahip olması, belirli tutumlar sergilemesi ve uygulamaya katılması, Covid-19 salgını sırasında sağlıkla ilgili plan ve girişimlerde önemli etkendir (Olaimat vd., 2020: 1177).

Covid-19'un fiziksel etkileri gibi insanların ruh sağlığı üzerinde önemli olumsuz etkileri mevcuttur (Huang ve Zhao, 2020: 1). Covid-19 salgını sırasında kişisel, toplumsal, ulusal ve uluslararası düzeyde çeşitli psikolojik rahatsızlıklar yaşanmaktadır (Salari, vd., 2020: 2). Salgın sırasında sosyal ve ruh sağlığını etkileyen faktörlerden biri de ülke genelinde uygulanan izolasyon uygulamasıdır (Hyland vd., 2020: 2). Karantinaya alınan kişilerde yüksek oranda negatif psikolojik semptomlar

tespit edilmiştir (Tang vd., 2020: 3). Sevdiklerinden ayrılma, özgürlük kaybı, belirsizlik ve hastalıkla ilgili acı bazen dramatik sonuçlara yol açan izolasyon ve karantina, duygusal sıkıntı/sıkıntı, zihinsel sıkıntı, depresyon, kaygı, endişe, sinirlilik, öfke, uykusuzluk, depresyon, travma sonrası stres bozukluğu (TSSB) ve duygusal tükenmişliğe neden olmaktadır (Brooks vd., 2020: 912-913).

Yüzyıllar boyunca bulaşıcı olarak kabul edilen hastalıklar, insanlar için bir sorun haline gelmiştir. Dezenfeksiyon ve kanalizasyon sistemlerinin ortaya çıkmasından önceki çağda, insanlar patojen mikroorganizmalarla iç içe yaşamlarını sürdürmüştür. Günümüzde hijyenik koşulların standartlara uygun olmadığı alanlarda ve azgelişmiş ülkelerde insanlar hastalığa neden olan mikroorganizmalarla iç içe yaşamlarını sürdürmüştür. Bu durum, hastalıkları bir kişiden diğerine su, hava ve kan başta olmak üzere birçok farklı yolla kolaylıkla bulaşmasına ve nihayetinde insan, toplum ve dünya için önemli bir sorun haline gelmiştir (Temel, 2012: 1).

2.10.3. COVID-19 Virüsünün Eğitime Etkisi

COVID-19 salgını 2020 yılında tüm dünyada etkili olmuş ve bu süreçten sağlık, ekonomi, turizm, ticaret, spor, eğlence faaliyetleri gibi eğitim-öğretim faaliyetleri de etkilenmiştir. 12 Mart 2020 verilerine göre, beş kıtada 46 ülkede okullar tatil edilmiştir. Rapora göre, bu ülkelerin 26'sında ülke genelinde tüm okullar kapanmıştır (Huang vd., 2020: 1).

Uzaktan eğitim, salgın hastalıklar gibi beklenmedik durumlar karşısında eğitimin kesintiye uğramasını telafi etmek için kullanılan geçici yöntemleri içeren bir eğitim şekli olarak karşımıza çıkmaktadır (Bozkurt ve Sharma, 2020: 2).

Eğitim ve öğretim hizmetlerinin birdenbire dijital ortama geçmesiyle birlikte bilgi teknolojisi araçlarını kullanma yeterliliği ve becerisi hem öğretmenler hem de öğrenciler için endişe kaynağı olmuştur. Ülkeler gerekli teknik şartlara sahip olsa bile bazı öğrenci ve öğretmenlerin bu teknik imkânlarla erişimlerinin olmadığı veya bu teknolojileri kullanmadığı/kullanamadığı unutulmamalıdır. Gerekli teknolojik imkânları elde edemeyenler için ise sosyal eşitsizlik kavramının varlığından söz edilebilir. Unutulmamalıdır ki bazı kişiler uzaktan eğitim hizmeti almak için gerekli finansal kapasiteye sahip değildir (Bozkurt, 2020: 121-128).

Ülkeler, teknolojiye yaptıkları yatırımın oranına göre bu dijital düzende mevcut olan fırsatlardan yararlanabilmektedir. Yer ve zaman kavramı değiştikçe ülkeler arasındaki

sınırlar ortadan kalkmakta ve öğrenmek isteyen herkes diğer ülkelerdeki eğitimlere katılma fırsatı bulmaktadır (Çevik, 2021: 27).

2.11. Dünyada COVID-19 Sürecinde Uzaktan Eğitim

Covid-19 salgını, ülkemiz dâhil olmak üzere, tüm dünya ülkelerini büyük ölçüde etkilemiştir. Diğer alanlar gibi eğitim alanını da alt üst etmiş ve birçok değişikliği beraberinde getirmiştir. Bu değişiklikler eğitim yöneticilerini, öğretmenleri, öğrencileri ve velileri etkilemiştir (Kırmızıgül, 2020: 284).

Covid-19 küresel salgını nedeniyle dünyadaki tüm ülkeler yüz yüze eğitime ara vererek uzaktan eğitime zorunlu eğitime geçiş yapmıştır. Eğitimin sürekliliğini sağlamak ve öğrencilerin atıl kalmasını önlemek için devletler sağlık önlemlerinin yanı sıra uzaktan eğitim sistemlerini de imkânları dâhilinde kullanmıştır. Covid-19'un endemik olduğu tüm ülkelerde enfeksiyonu önlemek için sosyal mesafe kurulmuş ve eğitim alanında bunu sağlamanın en iyi yolu uzaktan eğitim olarak görülmüştür (Telli Yamamoto ve Altun, 2020: 26).

Covid-19 sürecinde eğitim kurumlarının kapatılması ve yüz yüze eğitimin sona ermesiyle birlikte eğitime ara verilmiştir. Öte yandan UNESCO, Covid-19 salgını nedeniyle evde okumak zorunda kalan öğrencilerin yüzde 43'ünün evinde internete erişim imkânı olmadığı, bu oranın Sahra altı Afrika'da %89 civarında olduğunu dile getirmiştir. Ayrıca ilkökul öğretmenlerinin %64'ünün ve ortaokul öğretmenlerinin %50'sinin çevrimiçi eğitim vermek için desteğe ihtiyaç duyduğu ve bu süreçte bilgisayar becerisi öğretmenlere ihtiyaç duyulduğu vurgulanmıştır (UNESCO, 2021).

2.12. Türkiye'de COVID-19 Sürecinde Uzaktan Eğitim

Gelişmiş ülkelerle karşılaştırıldığında, Türkiye'nin uzaktan eğitimle teması nispeten daha geç olmasına karşın güçlenen iletişim kanalları ve artan teknoloji yatırımları ile birçok ülkeye göre lider konumuna getirmiştir (Kırık, 2014: 85). Bilim ve teknolojinin hızla gelişmesiyle bu durumun toplumsal hayata, özellikle de eğitim alanına yansması herkes tarafından aşikârdır (Özey ve Demirci, 2010: 5). Türkiye'de ilk COVID-19 vakasının tespit edilmesinin ardından sosyal hayatın birçok alanında olduğu gibi eğitim alanında da çeşitli önlemler alınmıştır. Bu konuda yapılan ilk uygulama eğitim faaliyetlerine kısa süre içerisinde ara vermektir. Daha sonra uzaktan eğitime devam etme kararı alındı ve yükseköğretim kurumları da uzaktan eğitim merkezleri aracılığıyla eğitim vermeye başlamışlardır (Kurnaz ve Seçemeli, 2020: 265).

Tüm dünyanın yabancı olduğu Covid 19 pandemisi, tüm ÷lkelerde eğitim öğretimi sürdürmek adına çeşitli arayışlara yöneltmiştir. Bu süreçte, özellikle online uygulamalar ve uzaktan eğitim tercih edilir hale gelmiştir. Ülkemizde Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) çalışmalarına hız kesmeden devam etmiş ve uzaktan eğitimin kalitesinin ve etkinliğinin artırılması amacıyla elektronik ortamda faaliyet gösteren mevcut eğitim bilgi ağı (EBA) platformunu güçlendirmiştir. Bunun yanında Türkiye Yayın ve Televizyon Kurumu (TRT) ile iş birliği yapılmış, bu süreçte ortaya çıkan isek ve ihtiyaçların karşılanması amacıyla da Mesleki ve Teknik Eğitim Kurumları (MTEK) ile üretim ve uyum sağlama yeteneği sürece dâhil edilmiştir (Özer, 2020).

Yapılan açıklamalardan yola çıkarak, COVID-19 pandemisinin tüm dünyada etkili olduğu ve doğal olarak ülkemizde de etkili olduğu için eğitim sektöründe uzaktan eğitim kavramının geçmişe göre daha fazla önem kazandığı söylenebilir. Bu zorlu süreçte pek çok sektör olumsuz etkilenmiş, her alanda ekonomik durgunluk yaşanmış, sosyal ve ekonomik yaşam sekteye uğramıştır. Neredeyse tüm alanların durduğu yerde, uzaktan eğitim sistemini kullanarak ülkemizin yönetiminde söz sahibi olan kişiler, çeşitli araçlarla (TV, internet ve bilişim teknolojileri gibi) bu sürecin sorunsuz bir şekilde ilerleyebilmesini sağlamışlardır (Akgöl, 2020: 41).

2.13. COVID-19 Sürecinde Uzaktan Eğitimde Yaşanan Sorunlar

Covid-19'un ortaya çıkmasıyla birlikte dünyada birçok ÷lke okulları kapatma kararı almış, bu nedenle ÷lkeler eğitimin sürekliliğini sağlama sorunu ile karşı karşıya kalmaktadır. Bu nedenle ÷lkeler eğitim sistemini devam ettirebilmek için yeni yapılar benimsemek zorunda kalmıştır. Bunun için de teknik imkânlar dâhilinde uzaktan eğitim yöntemleri tercih edilmektedir (Can, 2020: 13).

İnternet, öğrencilerin tatil sonrası evde kalarak çevrimiçi uzaktan eğitim etkinliklerine katılmalarına olanak sağlamaktadır. Ülkemizde uzaktan eğitimin etkin bir şekilde sağlanmasını sağlamak için Eğitim Bilişim Ağı (EBA) kullanılmaktadır. EBA, pandemi döneminde yüz yüze eğitim yerine internet üzerinden uzaktan eğitim vermesine olanak tanıyarak eğitim faaliyetlerinin hızlı bir şekilde başlatılabilmesini sağlayan bir sistemdir. Sistemin kullanımı için internet erişimi sağlayacak araçlara (bilgisayar, tablet ya da cep telefonu gibi) ihtiyaç duyulduğundan ötürü, her öğrenciye internet paketi sağlanması gerekmektedir (Koca, 2021: 25).

Doğan ve arkadaşlarının (2020) yaptıkları bir araştırmada, Covid-19 sürecinde uzaktan eğitimle ilgili olarak internet bağlantısı sorunları, EBA TV'deki ders sürelerinin azlığı, erişim sorunu, mđfredat sorunu ve öğrencilerin derse olan devam durumlarının sorgulanamaması gibi alanlarda sıkıntıların olduğu dile getirilmiştir. Yolcu'nun (2020) yaptığı çalışmada ise pandemi sürecinde öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun bilgi teknolojilerine yönelik donanımlarının yetersiz olduğu kaydedilmiştir.

Uzaktan eğitim; kişiselleştirilmiş öğretimi destekleyen ve öğrenenlerin kendi öğrenme süreçlerinden sorumlu olmalarını gerektiren bir sistemdir. Bu nedenle uzaktan eğitim sistemindeki öğrencilerin öğrenme becerilerini geliştirmeleri, kendi öğrenme süreçlerini planlamaları ve kontrol etmeleri gerekmektedir (Yurdakul, 2015: 275). Ancak uzaktan eğitimin temel sorunlarından biri, hem eksiklikleri hem de avantajları olan iletişim ve etkileşim eksikliğidir. Yüz yüze eğitim ile karşılaştırıldığında, uzaktan eğitim öğrencilerin sosyal davranışlarının gelişimi üzerinde olumsuz bir etkiye sahiptir. Bu bağlamda uzaktan eğitim sürecinin sınırlılıklarını en aza indirmek ve eğitim sürecini başarıyla tamamlamak için uzaktan eğitim sürecini öğrenci, öğretmen ve öğrenme süreci olmak üzere üç açıdan planlamak, uygulamak ve değerlendirmek gerekmektedir (Yurdakul, 2015: 276-280).

2.14. İlgili Araştırmalar

Çalışmanın bu kısmında, araştırmada ele alınan konu kapsamında yapılmış çalışmalarla ilgili bilgilere yer verilmiştir. Bu kısımda öncelike yurtiçi çalışmalara, sonrasında ise yurtdışı çalışmalara yer verilmiştir.

2.14.1. Yurtiçi Çalışmalar

Akpolat'ın (2021) yaptığı çalışmanın amacı, Covid 19 salgını nedeniyle uzaktan eğitimle tanışan ortaokul öğrencilerinin görüşlerini ortaya çıkarmak için metaforlar kullanmaktır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden temel açıklayıcı nitel desen kullanılmış ve veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre öğrenciler uzaktan eğitim kavramına ilişkin 97 etkili metafor üretmişlerdir. Bu metaforlar ortak özelliklerine göre incelenmiş ve 10 farklı kavramsal kategori oluşturulmuştur. Bu kategoriler kişisel çaba gerektirme, verimsizlik, tasarruf, çeşitlilik sağlama, izolasyon, olasılık ihtiyacı, etkileşimsiz, kolay erişim, eğlence, sanal olarak adlandırılmıştır. Araştırmanın sonuçları, öğrencilerin uzaktan eğitimin en üst düzeyde kişisel çaba gerektirdiğine inandıklarını göstermektedir. Çalışmada kız öğrencilerin

uzaktan eğitimi tercih ettiği ve bunu “çok çalışma, etkileşimsizlik, kurtarma, güçlendirme ve verimsizlik” olarak algıladığı buna karşın erkeklerin uzaktan eğitimin daha fazla çeşitlilik, daha kolay erişim, sanallık ve izolasyon sağladığına inanmaktadır.

Kaynar ve arkadaşlarının (2020) yaptıkları çalışmada, ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik görüşleri ele alınmıştır. Bu çalışmanın araştırma grubunu, koronavirüs nedeniyle uzaktan eğitim gören 565 ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışmada nitel ve nicel araştırma yöntemlerini içere karma bir yöntem deseni kullanılmıştır. Çalışma grubu seçkisiz örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Anket sonuçlarına göre öğrencinin devam ettiği okul türü, okulu sevmesi, uzaktan eğitim aldığı kanal, internete bağlanma sorunu, EBA sistemine girerken sorun yaşaması, sahip olduğu donanım ve uzaktan eğitim ve uzaktan eğitimi izlediği yer ve uzaktan eğitim sürecinin devamına göre uzaktan eğitime ilişkin olumlu puan oluşturmada anlamlı farklılık oluşturduğu tespit edilmiştir. Araştırmadan elde edilen nitel sonuçlara göre öğrenciler, yüz yüze eğitimin uzaktan eğitime göre daha faydalı olduğunu ve verilen derslerin seviyelerine uygun olduğunu, ders tekrarı ile daha iyi öğrenebildiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca öğrenciler, kursun yerinin önemi, kurs süresinin uygunluğu ve yakın gelecekte eğitimin uzaktan eğitim sistemine dönüştürülüp dönüştürülmeyeceği konusunda net görüşler ifade edememektedirler.

Taş'ın (2020) yaptığı çalışmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin COVID-19 salgını sırasında uygulanan uzaktan eğitime ilişkin görüşlerini ortaya çıkarmaktır. Araştırmada, nitel araştırma türlerinden biri olan Fenomenolojik model kullanılmıştır. Araştırmaya ölçüt örnekleme yöntemiyle seçilen 30 sınıf öğretmeni katılım sağlamıştır. Görüşme yoluyla elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. Araştırmada katılımcıların çoğu uzaktan eğitim uygulamalarının faydalı olmadığına inanmaktadır. Araştırmada öğretmenler, salgının yayılmasını önleme ve teknolojiyi daha aktif kullanmak açısından uzaktan eğitimin olumlu bulmakta iken yaparak öğrenme olanağını ortadan kaldırması, birden çok duyuya hitap etme olanağını azaltması, Öğretmen, öğrenci ve veli arasındaki iletişim ve etkileşimi azaltması, öğrencilerin sosyalleşmesini engellemesi ve öğrencileri teknolojiye bağımlı hale getirmesi açısından ise olumsuz bulmuşlardır.

Sentürk ve arkadaşları (2020) öğrencilerin uzaktan eğitime ilişkin görüşlerini inceledikleri çalışmada betimsel tarama modelinin uygulanmıştır. Toplam 172 kişinin oluşturduğu evrende ortaokul öğrencileri üzerinde "Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşler

Ölçeği" kullanılarak veriler elde edilmiştir. Elde edilen sonuçlarda, öğrenciler yüz yüze eğitimi uzaktan eğitime tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Örgün eğitimi tercih etme nedenlerinin uzaktan eğitimdeki iletişim sorunları ve internet erişim sorunları olduğunu belirtmişlerdir.

Erfidan'ın (2019) çalışmasında derslerin uzaktan eğitim yoluyla verilmesiyle ilgili öğretim elemanın ve öğrenci görüşleri ele alınmıştır. Araştırma yöntemi, nitel araştırma ile nicel araştırmayı birleştiren karma bir yöntem olarak belirlenmiştir. Araştırmanın evrenini, Balıkesir Üniversitesi'nde uzaktan eğitim yoluyla genel dersler alan birinci sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Nicel araştırma bölümü örneklemini Balıkesir Üniversitesi'nde genel derslerde uzaktan eğitim kullanan farklı meslek okulları ve yüksekokullardan 1.695 öğrenci oluşturmaktadır. Nitel araştırma bölümünde, örneklem Balıkesir Üniversitesi İlahiyat Fakültesi 1. Sınıf öğrencileri arasında bu dersi alan ve uzaktan eğitim sistemini kullanan toplam 20 kişi çalışmaya dahil edilmiştir. Nicel kısım için 29 maddeden oluşan bir anket kullanılmıştır. Nitel kısımda ise öğrenci ve öğretmenlere yönelik 5 adet açık uçlu soru bulunmaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşme formatı kullanılmıştır. Araştırma sonucunda nicel bölümde ortak derslerde uzaktan eğitimden memnuniyet düzeyinin %56,4'lük düzeyde olduğu ve öğrencilerin kısmen memnun oldukları sonucuna varılmıştır. Nitel kısımda ise öğrencilerin genel olarak uzaktan eğitimin hiçbir avantajı olmadığına inandıkları ancak normal derslerde kullanmaktan memnun oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Yıldız (2015) yaptığı çalışmada, uzaktan eğitim programlarında ders veren öğretim elemanlarının uzaktan eğitime yönelik bilgi, inanç ve uygulamaları arasındaki ilişkiyi ele almıştır. Üç farklı üniversiteden 16 öğretim elemanı ile karma bir yaklaşım kullanılan çalışmada, eğitimcinin uzaktan eğitime ilgisinin net olmaması, anlatıma dayalı açıklamaları nedeniyle ortak bir görüşe sahip olmamaları, kendilerin teknik açıdan yeterli buldukları, etkileşim eksikliği nedeniyle uzaktan eğitimi geleneksel eğitim kadar yararlı bulmadıkları gibi sonuçlara ulaşılmıştır. Ayrıca araştırmaya konu olan inanç ile uygulama arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Kaya ve Akın Işık'ın (2021) yaptıkları çalışma, COVID-19 pandemisi nedeniyle 2019-2020 eğitim öğretim yılı bahar döneminde uzaktan eğitim yöntemleri eğitimi alan hemşirelik öğrencilerinin deneyimlerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırmada "Hemşirelik öğrencilerinin uzaktan eğitim deneyimi nasıldır?" sorusuna cevap aranmıştır. Fenomenolojik tasarıma (nitel araştırma yöntemlerinden biri) dayanan

çalışmada yapılandırılmış açık uçlu sorularla hemşirelik öğrencilerinin uzaktan eğitim deneyimleri ortaya çıkarılmıştır. Katılımcıların %69,4'ü uzaktan eğitim sürecinden memnun kalmadığını, %88,88'i uzaktan eğitim sürecinde sorun yaşadığını ifade etmiştir. Karşılaşılan sorunların nedenleri açısından bakıldığında, %25'i üniversitenin uzaktan eğitim altyapısıyla, %50'si bilgisayar ve internet ekipmanlarının uzaktan eğitim sistemine erişilememesiyle, %13,9'u ise bilgisayar kullanma, ödev hazırlama, uzaktan eğitim sistemine girme ve derslere devam etme, takip becerilerinde eksiklik ile ilgili olduğunu, %11,1'i süreçte herhangi bir sorun yaşamadığını ifade etmiştir.

Kaya (2020) çalışmasında, yükseköğretimde zorunlu ders olan Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihinin uzaktan eğitim yoluyla verilmesine ilişkin öğrenci görüşlerini değerlendirmiştir. Araştırmanın amacı, uzaktan eğitim yoluyla söz konusu dersi alan öğrencilerin derse ve dersin işleniş biçimine ilişkin görüşlerini belirlemektir. Araştırma sürecinde 369 öğrenciye anket çalışması yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, AİİT derslerini uzaktan eğitim yoluyla alan öğrencilerin ilgilerinin yüksek olduğu, ancak derslerin öğretim yöntemlerine karşı olumsuz bir tutum içinde oldukları tespit edilmiştir. Ses sistemi, bağlantı sorunları vb. nedenlerden dolayı çoğu öğrenci derslerin yüz yüze olmasını beklemektedir. Öğrenciler ayrıca derse katılmak için gerekli olan teknik bağlantıların yeterli olmadığına inanmaktadırlar. Ayrıca öğrencilerin dersle ilgili sorunları arasında; öğretim elemanı ile yeterince iletişim kuramama, ders sırasında kopukluk, ders yöntemleri, ders konuları ve test sorularının uyuşmaması gibi sorunlar bulunmaktadır. Uzaktan eğitim sistemi nedeniyle çoğu öğrencinin düzenli ders almadığını, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş tarihi için çok önemli olan dersin uzaktan eğitim şeklinde açılmasının faydalarının aksine sınıf ortamına göre daha az olduğunu bildirmişlerdir.

Yapılan çalışmalar bir bütün olarak ele alındığında ülkemizde uzaktan eğitimle ilgili yapılan çalışmaların daha çok bu konuda öğrencilerin görüşlerini ortaya koymaya yönelik olduğu ifade edilebilir. Çalışmalarda, uzaktan eğitime yönelik görüşlerin kişisel değişkenlerle olan bağlantısı sıklıkla ele alınmış olmasına rağmen bu görüşlerin öğrenci veya öğretmenler özelinde motivasyon, tükenmişlik ve iş tatmini gibi alanlarla ilişkilendirmediği görülmektedir.

2.14.2. Yurtdışı Çalışmalar

Drennan, Kennedy ve Pisarski (2005), öğrencilerin çevrimiçi öğrenmeye yönelik tutumlarını etkileyen faktörleri araştırdıkları çalışmada, 248 öğrencinin uzaktan eğitim yöntemleri öğretimi dersleri hakkındaki görüşlerini araştırmak için anket yöntemine başvurmuşlardır. Yapısal eşitlik modellemesi kullanılarak yapılan analizler, ileri düzeyde bilgisayar becerisine sahip öğrencilerin çevrimiçi derslere daha kolay uyum sağlayabildiğini, teknik sorunlarının olmadığını ve uzaktan eğitime karşı daha olumlu bir tutuma sahip olduklarını göstermektedir. Bunun yanında bu çalışmanın sonuçları, öğrencilerin bağımsız öğrenme yeteneklerinin, iç kontrol noktalarının ve teknolojiye yönelik olumlu görüşlerinin öğrencilerin çevrimiçi öğrenmeye yönelik tutumlarını da etkilediğini göstermektedir.

Tabata ve Johnsrud (2008), başarılı uzaktan eğitimin en temel dayanağının kaliteli eğitim verebilen öğretmenlere bağlı olduğu düşünceden yola çıkarak yaptıkları çalışmada öğretim üyelerinin teknoloji ve uzaktan eğitime yönelik tutumlarını incelemiştir. Araştırma sonuçları öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının düşük olmasının nedenlerinin teknoloji kullanım becerileri, eğitim ve geliştirme, müfredat tasarımı ve teknik destek, kalite sorunları, iş yükü ve ücretlendirme olduğunu göstermiştir.

Tao ve Yeh (2008) “Moodle” sistemini kullanan üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla bir ölçek çalışması yapmışlardır. 324 üniversite öğrencisi üzerinde yapılan bu çalışmada araştırmacılar, 26 madde ve beş alt boyutu içeren uzaktan eğitime yönelik bir tutum ölçeği geliştirmişlerdir. Analiz sonucunda ölçeğin alt boyutları; algılanan fayda ve niyet, algılanan öz yeterlik ve tatmin, e-öğrenme etkinliği, e-öğrenme sistemi tatmini ve multimedya eğitimi olarak isimlendirilmiştir.

Halder (2012) Açık Üniversite'de uzaktan eğitim alan üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik tutumlarını farklı değişkenlere göre incelemek amacıyla bir araştırma yapmıştır. Araştırmanın amacı, uzaktan eğitime yönelik tutumun cinsiyet (kadın-erkek), istihdam (çalışıyor-çalışmıyor), medeni durum (evli-bekâr), son konum (kent ve kırsal) değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediğinin tespit edilmesidir. Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeği 200 lisans öğrencisine uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, uzaktan eğitim

alan lisans öğrencilerinin; cinsiyet, medeni durum, bölge, çalışma durumu gibi değişkenlerde uzaktan eğitime yönelik tutumlarında anlamlı bir farklılığın olmadığı ortaya çıkmıştır.

Mahmoud Raba (2013) Al-Quds Açık Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarını cinsiyet, bölüm, sınıf gibi değişkenlere göre karşılaştırmak amacıyla ölçek geliştirme çalışması yapmıştır. Çalışmada 30 maddelik taslak formu eğitim, sosyal hizmetler, yönetim ve teknoloji alanlarında 92 üniversite öğrencisine uygulanmıştır. Araştırmada öğrenciler uzaktan eğitimin kendileri açısından iyi bir fırsat olduğunu ifade etmişlerdir. Bunun yanında, uzaktan eğitim uygulamalarının mekânsal, ekonomik ve sosyal engelleri ortadan kaldırdığı, ayrıca uzaktan eğitimin dezavantajının öğrencilerin kampüs aktivitelerinden yoksun olmaları ve öğretmenlerle etkileşim kuramamalarına neden olduğu kaydedilmiştir.

Roux ve arkadaşları (2014) yaptıkları araştırmada İngilizce öğretmenlerinin uzaktan eğitimde öğrencilere yönelik öğrenme desteğine bakış açılarını ele almışlardır. Araştırmanın örneklemini yaşları 24-56 yaş orası olan 17'si kadın ve 1'i erkek 18 İngilizce öğretmeni, 1 araştırmacı, 1 eğitmen ve 18 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada yüz yüze görüşmeler yapılmış ve nispeten küçük amaçlı bir nitel örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırma, öğrencilerin öğretim elemanının araştırma ve etkinliklerinde gösterdiği ilgi ve ilgiden memnun olduklarını göstermiştir. Bunun yanında, öğrencilere sunulan geri dönüşlerin, adaletli değerlendirmelerin ve video konferanslarla öğrenci akranlarından alınan geri dönüşlerin önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kisanga (2016), Tanzanya yükseköğretim kurumlarında görevli akademisyenler üzerinde yaptığı çalışmada, e-öğrenmeye yönelik tutumları incelemiştir. Araştırmanın örneklemini dört farklı yükseköğretim kurumundan toplam 258 kişi oluşturmuştur. Analiz sonucunda bilgisayar deneyimi olanların bunun e-öğrenmeye yönelik tutumu olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmada ayrıca, katılımcıların e-öğrenmeye yönelik tutumları olumlu düzeyde olduğu ve katılımcılara e-öğrenme eğitimi verilmesinin onların olumlu tutumlarını geliştireceği ve olumlu tutumlara ilişkin değişkenlerin güçlendirilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Kumari ve Sood (2018), üniversite öğrencilerinin açık ve uzaktan eğitime yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla yaptıkları araştırmada 300 üniversite öğrencisine

Açık ve Uzaktan Eğitim Tutum Ölçeği uygulamışlardır. Analiz sonuçları, üniversite öğrencilerinin uzaktan açık öğretime yönelik tutumlarının orta düzeyde olduğunu göstermiştir.

Dong ve arkadaşları (2020), Covid-19 salgını sırasında yüz yüze eğitim yerine çevrimiçi öğrenmeyi kullanan küçük çocukların ebeveynlerinin inanç ve tutumlarını araştırmışlardır. 3275 Çinli ebeveyni kapsayan bu çalışmada, veri toplama aracı olarak üç bölümden oluşan bir anket kullanılmıştır. Anket, demografik bilgiler, Covid-19 sürecinde çevrimiçi öğrenmeyi ve ebeveynlerin çevrimiçi öğrenmeye yönelik inanç ve tutumlarını içermektedir. Analiz sonuçları, ebeveynlerin çevrimiçi öğrenmeye karşı olumsuz bir tutum sergilediklerini ve geleneksel öğrenmeyi tercih ettiklerini göstermektedir. Çalışmada, ebeveynlerin çevrimiçi öğrenmeye karşı reddine ve direncine yol açan faktörlerin “çocukların öz kontrol eksikliği, çevrimiçi öğrenme eksikliği ve çocukların eğitimini destekleyecek zaman ve bilgi eksikliği” olduğu tespit edilmiştir. Bu araştırma, küçük çocukların ebeveynleri için çevrimiçi öğrenmenin zorlu ve sorunlu bir süreç olduğunu göstermektedir.

Marjerison ve arkadaşları (2020) araştırmalarında, Covid-19 küresel salgını sırasında yüz yüze eğitimden uzaktan eğitime geçmek zorunda kalan üniversite öğrencilerinin algı ve tutumlarını belirlemeyi amaçlamıştır. Ayrıca araştırma, Çin'de kampüsü olan ve Batı dersleri veren Batılı üniversitelerin öğrencilerinin ve Çince programları uygulayan yerli üniversitelerin öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik tutumlarında herhangi bir değişiklik olup olmadığını da araştırmıştır. Bu araştırmaya Çin üniversitelerinden 80, Batı üniversitelerinden 76 öğrenci katılmıştır. Araştırma sonuçları, farklı türdeki üniversitelerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarında önemli farklılıklar olmadığını göstermektedir. Genel olarak iki üniversite öğrencisinin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının olumlu düzeyde olduğu sonucuna varılmıştır.

Khateeb ve arkadaşlarının (2021) yaptıkları çalışmada, Ürdün Kuzey Eyaleti Üniversitesi'nde öğrenim gören 300 öğrenci ile uzaktan eğitim programlarında iletişim tekniklerinin etkinliği araştırılmıştır. Rastgele seçilerek araştırmaya dâhil edilen öğrenciler üzerinde anket uygulanmıştır. Uygulama sonucunda, üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitim programında iletişim teknolojisinin etkililiğinin orta düzeyde olduğunu ifade etmişlerdir. Çalışma sonucunda, uzaktan eğitimin geliştirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Todri ve arkadaşları (2021), katılımcıların (Arnavutluk, İtalya, Fas, Cezayir ve bazı Afrika ülkelerinden üniversite öğrencileri ve öğretim görevlileri dâhil) uzaktan eğitime ilişkin görüşlerini belirlemek için çevrimiçi anket kullanmışlardır. Araştırma sonuçlarına göre uzaktan eğitimde öğretim elemanları sorumlulukların çoğunu öğrencilere devredeceğini belirtmişlerdir. Elde edilen verilere göre öğrencilerin uzaktan eğitim platformunda birbirleriyle iletişimlerini sürdürebilmeleri için duygusal desteğin, özellikle öğrenci ve öğretmen arasındaki duygusal desteğin ve bu geçiş sırasında geleneksel sınıflarda duygusal desteğin vurgulanması gerekmektedir. Ayrıca öğretim üyesinin konumundan dolayı uzaktan eğitim sürecinde yol gösterici olduğu, uzaktan eğitimin esasında geleneksel eğitimi tamamladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Mutuprasad ve arkadaşları (2021) araştırmalarında, Covid-19'un yaygınlığı ve e-öğrenme içeriği, materyal temini, teknik araçlar ve çevrimiçi ağlar gibi teknik altyapı işlevlerinin sınırlayıcı bir şekilde olması gibi durumların Hindistan'da yeterli düzeyde kavranılmadığını vurgulamışlardır. Ziraat Fakültesi'nde öğrenim göre toplam 307 öğrenci ile çevrimiçi uzaktan eğitim yöntemiyle gerçekleştirilen öğrenme ile ilgili algı ve tutumlarının neler olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen verilere içerik analizi yapıldı ve bu verilere dayanarak çoğu öğrenci (%70) pandemi döneminde online ders seçmeye hazır olduklarını belirtmiştir. Çoğu öğrencinin derslere erişmek için akıllı telefon kullanmayı tercih ettiği belirlenmiştir. Ziraat Fakültesi öğrencileri internetten sağlanan derslerin esnek ve erişim rahatlığı sağladığını, bununla beraber kırsal kesimdekilerde erişim sıkıntısından ötürü dezavantaj olduğunu dile getirmiştir. Ayrıca ziraat eğitiminin pek çok dersinin pratik uygulamalara dayalı olması nedeniyle tamamının uzaktan eğitimle yürütülmesinin mümkün olmadığı, dolayısıyla karma bir eğitim sistemine geçilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Uzaktan eğitimle ilgili olarak uluslararası alanda yapılan çalışmalara bakıldığında konunun daha çok öğrenci ve öğretmen merkezli ele alındığı buna karşın uzaktan eğitime yönelik görüşlerde veli görüşlerine pek başvurulmadığı ifade edilebilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, örneklemin kişisel ve mesleki özellikleri, veri toplama araçları ve elde edilen verilerin analizinde kullanılan istatistiksel yöntemler hakkında bilgi verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Çalışmada; Yalova ili, Altınova ilçesinde bulunan 9 adet devlet ortaokulunda, pandemide uzaktan eğitim sürecine ilişkin ortaokul öğrencilerinin görüşlerinin değerlendirilmesinde nicel yöntem kullanılmıştır. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden ise betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli ile geçmişte veya halen var olan bir durumu olduğu şekliyle betimleme amaçlanır (Karasar, 1999: 87).

3.2. Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini; Yalova ili, Altınova ilçesinde bulunan 9 adet devlet ortaokulunda okuyan öğrencilerden oluşturmaktadır. 2020-2021 Akademik yılı bahar döneminde, salgın sürecinde, uzaktan eğitim gören ilköğretimdeki tüm 5. 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerin yer aldığı 1509 kişilik evren içerisinden, kolayda örnekleme yöntemiyle seçilen öğrenciler örnekleme alınmıştır. Elde edilecek verilere hızlı, kolay ve ekonomik bir şekilde ulaşılmasını sağlayan bu yöntem, ana kütleden seçilecek örneklemin araştırmacının yargılarına belirlendiği tesadüfi olmayan örnekleme yöntemidir (Aaker vd., 2007: 394; Malhotra, 2004: 321; Zikmund, 1997: 428). Çalışmada evren içerisinden seçilecek örneklem sayısının belirlenmesinde G*Power analizine başvurulmuştur. Söz konusu analiz çerçevesinde etki düzeyi 0,5, alfa hata olasılığı 0,05, güç düzeyi 0,95 olarak belirlenmiştir. Teste ilişkin protokol aşağıda sunulmuştur:

Analysis: A priori: Compute required sample size

Input: Tail(s) = One
Effect size d = 0.5
 α err prob = 0.05
Power (1- β err prob) = 0.95
Allocation ratio N2/N1 = 1.32

Output: Noncentrality parameter δ = 3.3049588
Critical t = 1.6535574
Df = 176

Sample size group 1	=	77
Sample size group 2	=	101
Total sample size	=	178
Actual power	=	0.9502581

Yukarıdaki protokolden yola çıkarak, araştırmada ulaşılması gereken kişi sayısı minimum 306'dır. Bu çalışmaya ise toplam 334 kişi dâhil edilmiştir.

Tablo 3.1: Öğrencilerin Kişisel Özellikleri

Cinsiyet	N	%
Erkek	144	43,1
Kız	190	56,9
Yaş	N	%
10 yaş	31	9,3
11 yaş	90	26,9
12 yaş	90	26,9
13 yaş	123	36,8
Kardeş Sayısı	N	%
1 kardeş	51	15,3
2 kardeş	156	46,7
3 kardeş	91	27,2
4 kardeş ve üzeri	36	9,9
Uzaktan Eğitime Bağlanılabilecek Araç (Bilgisayar, Tablet, Telefon vd.) Sayısı	N	%
1	123	36,8
2	119	35,6
3 ve üzeri	92	27,6
Sınıf Düzeyi	N	%
5. sınıf	111	33,2
6. sınıf	82	24,6
7. sınıf	85	25,4
8. sınıf	56	16,8
Evin Bulunduğu Konum	N	%
Köy veya Belde	168	50,3
İlçe veya İl	166	49,7

Tabloda yer alan verilere göre araştırmaya katılan öğrenci sayısı toplamda 334'tür. Buna göre öğrencilerin %43,1'inin erkek, %56,9'unun kız olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin %9,3'ünün 10 yaşında, %26,9'unun 11 yaşında, %26,9'unun 12 yaşında

ve son olarak %36,8'inin ise 13 yaşında olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin kardeş sayılarında ise çoğunluğun 2 kardeşten oluştuğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin %36,8'i uzaktan eğitime bağlanabileceği araç sayısının 1, %35,6'sı 2, %27,6'sı 3 ve üzeri araç olduğunu ifade etmiştir. Öğrencilerin sınıf düzeylerine yönelik elde edilen sonuçlarda %33,2'sinin 5. sınıf, %24,6'sının 6. sınıf, %25,4'ünün 7. sınıf ve %16,8'inin 8. sınıfta olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin %50,3'ünün evinin köy veya belde, %49,7'sinin il veya ilçede olduğu tespit edilmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada, veri toplama amacıyla katılımcılara “Öğrenci Bilgi Formu” ile birlikte “Ortaokul Öğrencileri Uzaktan Eğitim Algıları Ölçeği” uygulanmıştır.

3.3.1. Öğrenci Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanan bilgi formu, çalışmaya katılan öğrencilerin cinsiyet, yaş, kardeş sayısı, uzaktan eğitim sürecinde online eğitimi takip edebileceği araç sayısı, okuduğu okul, kaçınıcı sınıfta eğitim gördüğü gibi bilgileri içermektedir.

3.3.2. Ortaokul Öğrencileri Uzaktan Eğitim Algıları Ölçeği

Ortaokul Öğrencileri Uzaktan Eğitim Algıları Ölçeği, öğrencilerin pandemide uzaktan eğitime yönelik algılarını tespit etmek amacıyla geliştirilmiştir. Toplam 37 ifadenin yer aldığı ölçek Kaynar, Kurnaz, Doğrukök ve Barışık (2020) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek içerisinde “öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili tutumlarına ilişkin algıları (6, 7, 8, 19, 28, 32, 36 ve 37. maddeler)”, “öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili ödevlere ilişkin algıları (5, 27, 30 ve 31. maddeler)”, “öğrencilerin uzaktan eğitimin sürdürülüşüne yönelik düşünceleri ile ilgili algıları (1, 2, 3, 9, 10, 11, 12, 13, 20, 21, 22, 23, 29 ve 33. maddeler)”, “öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili öğretim uygulamalarına ilişkin algıları (4, 18, 25 ve 26. maddeler)” ve “öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili kendine ilişkin algısı (14, 15, 16, 17, 24, 34 ve 35. maddeler)” olmak üzere toplam beş alt boyut yer almaktadır. Alt boyutlarda yer alan ifadeler “Kesinlikle Katılıyorum=5, Katılıyorum=4, Kararsızım=3, Katılmıyorum=2, Kesinlikle Katılmıyorum=1” olacak şekilde 5’li likert olarak yapılandırılmıştır. Ölçeğin yapılan güvenilirlik analizi sonucunda Cronbach’s Alpha katsayısı 0,90 bulunmuştur. Bu çalışmada, söz konusu değer 0,83 olarak tespit edilmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırma, ortaokul öğrencilerine uygulandığı için, ölçeğe katılmak isteyen öğrenci velilerinden “katılım izni” alınmıştır. “SPSS” programının kullanıldığı bu çalışmada; verilerin analizinde aşağıdaki yöntemler kullanılmıştır:

- Çalışmada Ortaokul Öğrencileri Uzaktan Eğitim Algıları Ölçeği içerisinde yer alan ifadelerin güvenilirlik düzeylerinin tespitinde Cronbach’s Alpha katsayısına başvurulmuştur.
- Çalışmada, ölçek uygulaması sonucu elde edilen verilerin normal dağılıma sahip olup olmadığının tespitinde Skewness ve Kurtosis değerleri baz alınmıştır. Normallik testinde; Tabachnick ve Fidel'e (2013) göre çarpıklık ve basıklık değerleri -1,50 ile +1,50 arasında ise normal dağılım olarak kabul edilmektedir.

Tablo 3.1: Ortaokul Öğrencilerinin Uzaktan Eğitim Algılarının Normallik Test Sonuçları

		İstatistiki Değer
Öğrencilerin Uzaktan Eğitim ile İlgili Tutumlarına İlişkin Algıları	Kurtosis	-,351
	Skewness	-,104
Öğrencilerin Uzaktan Eğitim ile İlgili Ödevlere İlişkin Algıları	Kurtosis	,243
	Skewness	,032
Öğrencilerin Uzaktan Eğitimin Sürdürülüşüne Yönelik Düşünceleri ile İlgili Algıları	Kurtosis	,083
	Skewness	,284
Öğrencilerin Uzaktan Eğitim ile İlgili Öğretim Uygulamalarına İlişkin Algıları	Kurtosis	-,130
	Skewness	-,258
Öğrencilerin Uzaktan Eğitim ile İlgili Kendine İlişkin Algısı	Kurtosis	,336
	Skewness	-,923

Ortaokul Öğrencileri Uzaktan Eğitim Algıları Ölçeğine verilen cevapların normal dağılıma sahip olup olmadığının tespitine yönelik elde edilen sonuçlarda, verilerin normal dağılıma sahip olduğu ifade edilebilir.

- Çalışmada, öğrencilerin kişisel özelliklerinin ortaya konmasında frekans analizine başvurulmuştur.
- Çalışmada ölçekler ve alt boyutlarına ait tanımlayıcı bulguların ortaya konmasında betimsel istatistiklere başvurulmuştur. Elde edilen ortalama

değerlerin yorumlanmasında aşağıdaki sınıflama baz alınmıştır (Uslu ve Beycioğlu, 2013: 332):

“1-1,79=Çok Düşük”,

“1,80-2,59=Düşük”,

“2,60-3,39=Orta”,

“3,40-4,19=Yüksek” ve

“4,20-5,00=Çok Yüksek”.

- Çalışmada, öğrencilerin uzaktan eğitim algılarının kişisel özelliklerine göre karşılaştırılmasında ikili gruplarda Bağımsız Örneklem t-Testi; ikiden fazla grupların karşılaştırılmasında Tek Yönlü Varyans (ANOVA) analizi kullanılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde; yapılan analizler ve sonuçlara ilişkin değerlere yer verilmiştir. İlk olarak, araştırma kapsamında kullanılan ölçeklere ait tanımlayıcı bulgular tablolastırılmıştır. Sonrasında ise araştırmanın amacı doğrultusunda oluşturulan problem test sonuçları yer almaktadır.

4.1. Ortaokul Öğrencileri Uzaktan Eğitim Algıları Ölçeğine Yönelik Tanımlayıcı Bulgular

Ölçek içerisinde yer alan Ortaokul Öğrencileri Uzaktan Eğitim Algıları Ölçeğine ait tanımlayıcı bulgular aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 4.1: Ortaokul Öğrencileri Uzaktan Eğitim Algıları Ölçeği ve Alt Boyutlarının Ortalama ve Standart Sapması

	$\bar{x}$	ss
Öğrencilerin Uzaktan Eğitim ile İlgili Tutumlarına İlişkin Algıları	3,44	,681
Öğrencilerin Uzaktan Eğitim ile İlgili Ödevlere İlişkin Algıları	2,65	,730
Öğrencilerin Uzaktan Eğitimin Sürdürülüşüne Yönelik Düşünceleri ile İlgili Algıları	2,96	,492
Öğrencilerin Uzaktan Eğitim ile İlgili Öğretim Uygulamalarına İlişkin Algıları	3,02	,690
Öğrencilerin Uzaktan Eğitim ile İlgili Kendine İlişkin Algısı	3,51	,722
Toplam	3,14	,439

Tabloda “Ortaokul Öğrencileri Uzaktan Eğitim Algıları Ölçeği ve Alt Boyutlarının” aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri yer almaktadır. Buna göre; genel ortalama değerinde öğrencilerin Covid-19 döneminde uzaktan eğitim ile ilgili görüşlere orta düzeyde katılım sağladıkları tespit edilmiştir. Alt boyutlara ilişkin elde edilen sonuçlarda öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili ödevlere ilişkin algıları, öğrencilerin uzaktan eğitimin sürdürülüşüne yönelik düşünceleri ile ilgili algıları, öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili öğretim uygulamalarına ilişkin algılarının orta düzeyde olduğu, öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili kendine ilişkin algısının ise yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

4.2. Öğrencilerin Uzaktan Eğitime Dair Algılarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılmasına İlişkin T-Testi Bulguları

Öğrencilerin uzaktan eğitime dair algılarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterip-göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız gruplar için t-testi sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 4.2: Ortaokul Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Dair Algılarının Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları

Değişkenler	Gruplar	N	$\bar{x}$	Ss	t testi	
					t	p
Öğrencilerin Uzaktan Eğitim ile İlgili Tutumlarına İlişkin Algıları	Erkek	144	3,35	,680	,232	,82
	Kız	190	3,43	,683		
Öğrencilerin Uzaktan Eğitim ile İlgili Ödevlere İlişkin Algıları	Erkek	144	2,63	,690	-,451	,65
	Kız	190	2,66	,761		
Öğrencilerin Uzaktan Eğitimin Sürdürülüşüne Yönelik Düşünceleri ile İlgili Algıları	Erkek	144	2,99	,518	1,016	,31
	Kız	190	2,94	,471		
Öğrencilerin Uzaktan Eğitim ile İlgili Öğretim Uygulamalarına İlişkin Algıları	Erkek	144	3,01	,694	-,232	,82
	Kız	190	3,03	,689		
Öğrencilerin Uzaktan Eğitim ile İlgili Kendine İlişkin Algısı	Erkek	144	3,55	,721	,810	,42
	Kız	190	3,48	,723		
Genel Toplam	Erkek	144	3,16	,468	,639	,52
	Kız	190	3,13	,417		

Öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili tutumlarına ilişkin algıları ($t=,232$, $p>,05$), öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili ödevlere ilişkin algıları ($t=-,451$, $p>,05$), öğrencilerin uzaktan eğitimin sürdürülüşüne yönelik düşünceleri ile ilgili algıları ($t=1,016$, $p>,05$), öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili öğretim uygulamalarına ilişkin algıları ($t=-,232$, $p>,05$), öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili kendine ilişkin algıları ($t=,810$, $p>,05$) ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Ortaokul Öğrencileri Uzaktan Eğitim Algıları Ölçeğine ait ortalama değerler ($t=,639$, $p>,05$) ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

4.3. Öğrencilerin Uzaktan Eğitime Dair Algılarının Yaşa Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Bulguları

Öğrencilerin uzaktan eğitime dair algılarının yaşa göre anlamlı farklılık gösterip-göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 4.3: Ortaokul Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Dair Algılarının Yaşa Göre Varyans Analizi Sonuçları

Değişkenler	Gruplar	N	$\bar{x}$	Ss	Anova testi	
					F	p
Öğrencilerin Uzaktan Eğitim ile İlgili Tutumlarına İlişkin Algıları	10-11 yaş	121	3,62	,686	9,453	,00
	12 yaş	90	3,46	,596		
	13 yaş	123	3,25	,689		
Öğrencilerin Uzaktan Eğitim ile İlgili Ödevlere İlişkin Algıları	10-11 yaş	121	2,51	,686	3,392	,04
	12 yaş	90	2,73	,724		
	13 yaş	123	2,72	,763		
Öğrencilerin Uzaktan Eğitimin Sürdürülüşüne Yönelik Düşünceleri ile İlgili Algıları	10-11 yaş	121	3,05	,516	3,493	,03
	12 yaş	90	2,90	,431		
	13 yaş	123	2,92	,500		
Öğrencilerin Uzaktan Eğitim ile İlgili Öğretim Uygulamalarına İlişkin Algıları	10-11 yaş	121	3,25	,631	11,126	,00
	12 yaş	90	2,94	,725		
	13 yaş	123	2,86	,665		
Öğrencilerin Uzaktan Eğitim ile İlgili Kendine İlişkin Algısı	10-11 yaş	121	3,69	,659	6,346	,00
	12 yaş	90	3,43	,732		
	13 yaş	123	3,39	,743		
Genel Toplam	10-11 yaş	121	3,26	,441	7,530	,00
	12 yaş	90	3,11	,390		
	13 yaş	123	3,05	,449		

Öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili tutumlarına ilişkin algıları ($F=9,453$, $p<,05$) ile yaş arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili ödevlere ilişkin algıları ($F=3,392$, $p<,05$) ile yaş arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Öğrencilerin uzaktan eğitimin sürdürülüşüne yönelik düşünceleri ile ilgili algıları ($F=3,493$, $p<,05$) ile yaş arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili öğretim uygulamalarına ilişkin algıları ($F=11,126$, $p<,05$) ile yaş arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili kendine ilişkin algıları ($F=6,346$, $p<,05$) ile yaş arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Ortaokul Öğrencileri Uzaktan Eğitim Algıları Ölçeğine ait ortalama değerler ($F=7,530$, $p<,05$) ile yaş arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Bu kısımda elde edilen farklılıkta farklılığın kaynağının tespit edilmesi amacıyla çoklu karşılaştırma test yöntemlerinden Tukey testine başvurulmuş olup elde edilen sonuçlar aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 4.4: Yaşa Göre Tukey Testi Sonuçları

Bağımlı Değişken	Yaş	Alt Gruplar	Ortalamalar Farkı	P
Öğrencilerin Uzaktan Eğitim ile İlgili Tutumlarına İlişkin Algıları	13 yaş	10-11 yaş	,369*	,00
		12 yaş	,210*	,02
Öğrencilerin Uzaktan Eğitim ile İlgili Ödevlere İlişkin Algıları	10-11 yaş	12 yaş	-,217*	,03
		13 yaş	-,213*	,02
Öğrencilerin Uzaktan Eğitimin Sürdürülüşüne Yönelik Düşünceleri ile İlgili Algıları	10-11 yaş	12 yaş	,158*	,02
		13 yaş	,137*	,03
Öğrencilerin Uzaktan Eğitim ile İlgili Öğretim Uygulamalarına İlişkin Algıları	10-11 yaş	12 yaş	,311*	,00
		13 yaş	,386*	,00
Öğrencilerin Uzaktan Eğitim ile İlgili Kendine İlişkin Algısı	10-11 yaş	12 yaş	,257*	,01
		13 yaş	,306*	,00
Genel Toplam Ölçek	10-11 yaş	12 yaş	,153*	,01
		13 yaş	,208*	,00

* Ortalamalar farkı 0,05 düzeyinde anlamlıdır.

Yaşa göre yapılan Post Hoc çoklu karşılaştırma test sonucuna bakıldığında, öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili tutumlarına ilişkin algılarında 13 yaş ile 10-11 yaş ve 12 yaş arasında olanların algıları arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiş iken diğer değişkenlerde 10-11 yaş ile 12 yaş ve 13 yaş arasında olanların algıları arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Uzaktan eğitim ile ilgili tutumlara ilişkin algılar boyutunda, 13 yaşında olanların tutumlarının 10-11 ve 12 yaşında olanlardan düşük olduğu; diğer farklılığın olduğu kısımlarda ise 10-11 yaşında olanların tutumlarının yüksek olduğu tespit edilmiştir.

4.4. Öğrencilerin Uzaktan Eğitime Dair Algılarının Kardeş Sayısına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Bulguları

Öğrencilerin uzaktan eğitime dair algılarının kardeş sayısına göre anlamlı farklılık gösterip-göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 4.5: Ortaokul Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Dair Algılarının Kardeş Sayısına Göre Varyans Analizi Sonuçları

Değişkenler	Kardeş Sayısı	N	$\bar{x}$	Ss	Anova testi	
					F	p
Öğrencilerin Uzaktan Eğitim ile İlgili Tutumlarına İlişkin Algıları	1 kardeş	51	3,21	,839	2,602	,05
	2 kardeş	156	3,45	,631		
	3 kardeş	91	3,53	,669		
	4 ve üzeri kardeş	36	3,49	,626		
Öğrencilerin Uzaktan Eğitim ile İlgili Ödevlere İlişkin Algıları	1 kardeş	51	2,55	,737	4,376	,01
	2 kardeş	156	2,53	,698		
	3 kardeş	91	2,82	,705		
	4 ve üzeri kardeş	36	2,86	,820		
Öğrencilerin Uzaktan Eğitimin Sürdürülüşüne Yönelik Düşünceleri ile İlgili Algıları	1 kardeş	51	2,79	,506	3,159	,03
	2 kardeş	156	2,96	,488		
	3 kardeş	91	3,01	,491		
	4 ve üzeri kardeş	36	3,08	,445		
Öğrencilerin Uzaktan Eğitim ile İlgili Öğretim Uygulamalarına İlişkin Algıları	1 kardeş	51	2,83	,796	1,601	,19
	2 kardeş	156	3,07	,661		
	3 kardeş	91	3,04	,682		
	4 ve üzeri kardeş	36	3,05	,657		
Öğrencilerin Uzaktan Eğitim ile İlgili Kendine İlişkin Algısı	1 kardeş	51	3,40	,697	,559	,64
	2 kardeş	156	3,54	,718		
	3 kardeş	91	3,54	,755		
	4 ve üzeri kardeş	36	3,46	,699		
Genel Toplam	1 kardeş	51	2,97	,468	3,482	,02
	2 kardeş	156	3,14	,435		
	3 kardeş	91	3,20	,439		
	4 ve üzeri kardeş	36	3,21	,364		

Öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili tutumlarına ilişkin algıları ($F=2,602$, $p<,05$) ve öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili ödevlere ilişkin algıları ($F=4,376$, $p<,05$) ile kardeş sayısı arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Öğrencilerin uzaktan eğitimin sürdürülüşüne yönelik düşünceleri ile ilgili algıları ($F=3,159$, $p<,05$) ile kardeş sayısı arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili öğretim uygulamalarına ilişkin algıları ($F=1,601$, $p>,05$) ve öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili kendine ilişkin algıları ($F=,559$, $p>,05$) ile kardeş sayısı arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Ortaokul Öğrencileri Uzaktan Eğitim Algıları Ölçeğine ait ortalama değerler ($F=3,482$, $p<,05$) ile kardeş sayısı arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Bu kısımda elde edilen farklılıkta farklılığın kaynağının tespit edilmesi amacıyla çoklu karşılaştırma test yöntemlerinden Tukey testine başvurulmuş olup elde edilen sonuçlar aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 4.6: Kardeş Sayısına Göre Tukey Testi Sonuçları

Bağımlı Değişken	Kardeş Sayısı	Alt Gruplar	Ortalamalar Farkı	p
Öğrencilerin Uzaktan Eğitim ile İlgili Tutumlarına İlişkin Algıları	1 kardeş	2 kardeş	-,243*	,03
		3 kardeş	-,320*	,01
Öğrencilerin Uzaktan Eğitim ile İlgili Ödevlere İlişkin Algıları	2 kardeş	3 kardeş	,284*	,00
		4 ve üzeri kardeşiz	,329*	,01
	1 kardeş	3 kardeş	,267*	,04
		4 ve üzeri kardeşiz	,312*	,05
Öğrencilerin Uzaktan Eğitimin Sürdürülüşüne Yönelik Düşünceleri ile İlgili Algıları	1 kardeş	2 kardeş	,178*	,02
		3 kardeş	,221*	,01
		4 ve üzeri kardeşiz	,292*	,01
Genel Toplam Ölçek	1 kardeş	2 kardeş	-,169*	,02
		3 kardeş	-,230*	,00
		4 ve üzeri kardeşiz	-,239*	,01

* Ortalamalar farkı 0,05 düzeyinde anlamlıdır.

Kardeş sayısına göre yapılan Post Hoc çoklu karşılaştırma test sonucunda, öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili tutumlarına ilişkin algılarında tek kardeşe sahip olanlarla 2 ve 3 kardeşe sahip olanların algıları arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili ödevlere ilişkin algılarında 2 kardeşe sahip olanların algıları ile 3 ve 4 ve üzeri kardeşe sahip olanların algıları arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Bu kısımda ortaya çıkan farklılıkta 1 kardeşe sahip olanların algılarının daha düşük olduğu kaydedilmiştir.

Öğrencilerin uzaktan eğitimin sürdürülüşüne yönelik düşünceleri ile ilgili algılarında 1 kardeşe sahip olanların algıları ile 2, 3 ve 4 ve üzeri kardeşe sahip olanların algıları arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Bu kısımda da benzer şekilde 1 kardeşe sahip olanların algılarının daha düşük düzeyde olduğu kaydedilmiştir.

Ortaokul Öğrencileri Uzaktan Eğitim Algıları Ölçeğine ait ortalama değerlerde de benzer şekilde 1 kardeşe sahip olanlarla 2, 3 ve 4 ve üzeri kardeşe sahip olanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

4.5. Öğrencilerin Uzaktan Eğitime Dair Algılarının Bağlanılabilecek Araç Sayısına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Bulguları

Öğrencilerin uzaktan eğitime dair algılarının uzaktan eğitime bağlanılabilecek araç sayısına göre anlamlı farklılık gösterip-göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi sonuçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 4.7: Ortaokul Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Dair Algılarının Uzaktan Eğitime Bağlanılabilecek Araç Sayısına Göre Varyans Analizi Sonuçları

Değişkenler	Araç Sayısı	N	$\bar{x}$	Ss	Anova testi	
					F	p
Öğrencilerin Uzaktan Eğitim ile İlgili Tutumlarına İlişkin Algıları	1	123	3,36	,702	1,483	,23
	2	119	3,47	,691		
	3 ve üzeri	92	3,51	,634		
Öğrencilerin Uzaktan Eğitim ile İlgili Ödevlere İlişkin Algıları	1	123	2,80	,733	5,787	,00
	2	119	2,63	,763		
	3 ve üzeri	92	2,46	,641		
Öğrencilerin Uzaktan Eğitimin Sürdürülüşüne Yönelik Düşünceleri ile İlgili Algıları	1	123	2,84	,514	6,247	,00
	2	119	3,03	,472		
	3 ve üzeri	92	3,03	,457		
Öğrencilerin Uzaktan Eğitim ile İlgili Öğretim Uygulamalarına İlişkin Algıları	1	123	2,93	,714	1,966	,14
	2	119	3,11	,617		
	3 ve üzeri	92	3,04	,738		
Öğrencilerin Uzaktan Eğitim ile İlgili Kendine İlişkin Algısı	1	123	3,37	,725	5,162	,01
	2	119	3,52	,735		
	3 ve üzeri	92	3,68	,667		
Genel Toplam	1	123	3,06	,449	3,684	,03
	2	119	3,18	,433		
	3 ve üzeri	92	3,20	,422		

Öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili tutumlarına ilişkin algıları ($F=1,483$, $p>,05$) ile uzaktan eğitime bağlanılabilecek araç sayısı arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili ödevlere ilişkin algıları ($F=5,787$, $p<,05$) ile uzaktan eğitime bağlanılabilecek araç sayısı arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin uzaktan eğitimin sürdürülüşüne yönelik düşünceleri ile ilgili algıları ($F=6,247$, $p<,05$) ile uzaktan eğitime bağlanılabilecek araç sayısı arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili öğretim uygulamalarına ilişkin algıları ($F=1,966$, $p>,05$) ile uzaktan eğitime bağlanılabilecek araç sayısı arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili kendine ilişkin algıları ($F=5,162$, $p<,05$) ile uzaktan eğitime bağlanılabilecek araç sayısı arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Ortaokul Öğrencileri Uzaktan Eğitim Algıları Ölçeğine ait ortalama değerler ($F=3,684$, $p<,05$) ile uzaktan eğitime bağlanılabilecek araç sayısı arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Bu kısımda elde edilen farklılıkta farklılığın kaynağının tespit edilmesi amacıyla çoklu karşılaştırma test yöntemlerinden Tukey testine başvurulmuş olup elde edilen sonuçlar aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 4.8: Uzaktan Eğitime Bağlanılabilecek Araç Sayısına Göre Tukey Testi Sonuçları

Bağımlı Değişken	Bağlanılacak Araç Sayısı	Alt Gruplar	Ortalamalar Farkı	P
Öğrencilerin Uzaktan Eğitim ile İlgili Ödevlere İlişkin Algıları	1	3 ve üzeri	,337*	,00
Öğrencilerin Uzaktan Eğitimin Sürdürülüşüne Yönelik Düşünceleri ile İlgili Algıları	1	2	,193*	,00
Öğrencilerin Uzaktan Eğitim ile İlgili Kendine İlişkin Algısı	1	3 ve üzeri	,315*	,00
Genel Toplam Ölçek	1	2	,128*	,02
		3 ve üzeri	,141*	,02

* Ortalamalar farkı 0,05 düzeyinde anlamlıdır.

Uzaktan eğitime bağlanılabilecek araç sayısına göre yapılan Post Hoc çoklu karşılaştırma test sonucunda, öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili tutumlarına ilişkin

algılarında tek araçla bağlanabilecek olanlarla 3 ve üzerinde araca sahip olanlar arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Öğrencilerin uzaktan eğitimin sürdürülüşüne yönelik düşünceleri ile ilgili algılarında tek araçla bağlanabilecek olanların algıları ile 2 ve 3 ve üzerinde araçla bağlanabilecek olanların algıları arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili kendine ilişkin algılarında tek araçla bağlanabilecek olanların algıları ile 3 ve üzerinde araçla bağlanabilecek olanların algıları arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Ortaokul Öğrencileri Uzaktan Eğitim Algıları Ölçeğine ait ortalama değerlerde tek araçla bağlanabilecek olanların algıları ile 2 ve 3 ve üzeri araçla bağlanabilecek olanların algıları arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

4.6. Öğrencilerin Uzaktan Eğitime Dair Algılarının Sınıf Düzeyine Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Bulguları

Tablo 4.9: Ortaokul Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Dair Algılarının Sınıf Düzeyine Göre Varyans Analizi Sonuçları

Değişkenler	Gruplar	N	$\bar{x}$	Ss	Anova testi	
					F	p
Öğrencilerin Uzaktan Eğitim ile İlgili Tutumlarına İlişkin Algıları	5. sınıf	111	3,45	,642	1,182	,32
	6. sınıf	82	3,36	,779		
	7. sınıf	85	3,40	,630		
	8. sınıf	56	3,57	,674		
Öğrencilerin Uzaktan Eğitim ile İlgili Ödevlere İlişkin Algıları	5. sınıf	111	2,62	,700	1,781	,15
	6. sınıf	82	2,71	,746		
	7. sınıf	85	2,74	,695		
	8. sınıf	56	2,47	,802		
Öğrencilerin Uzaktan Eğitimin Sürdürülüşüne Yönelik Düşünceleri ile İlgili Algıları	5. sınıf	111	2,93	,458	,406	,75
	6. sınıf	82	2,95	,519		
	7. sınıf	85	2,97	,484		
	8. sınıf	56	3,02	,535		
Öğrencilerin Uzaktan Eğitim ile İlgili Öğretim Uygulamalarına İlişkin Algıları	5. sınıf	111	3,03	,593	,889	,45
	6. sınıf	82	3,08	,788		
	7. sınıf	85	2,93	,674		
	8. sınıf	56	3,09	,741		
Öğrencilerin Uzaktan Eğitim ile İlgili Kendine İlişkin Algısı	5. sınıf	111	3,53	,649	2,088	,10
	6. sınıf	82	3,45	,840		
	7. sınıf	85	3,41	,692		
	8. sınıf	56	3,70	,698		
Genel Toplam	5. sınıf	111	3,14	,381	,678	,57
	6. sınıf	82	3,12	,502		
	7. sınıf	85	3,12	,427		
	8. sınıf	56	3,22	,470		

Öğrencilerin uzaktan eğitime dair algılarının sınıf düzeyine göre karşılaştırma sonuçları yukarıdaki tabloda verilmiştir.

Öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili tutumlarına ilişkin algıları ($F=1,182$, $p>,05$), öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili ödevlere ilişkin algıları ($F=1,781$, $p>,05$), öğrencilerin uzaktan eğitimin sürdürülüşüne yönelik düşünceleri ile ilgili algıları ($F=,406$, $p>,05$), öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili öğretim uygulamalarına ilişkin algıları ($F=,889$, $p>,05$), öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili kendine ilişkin algıları ($F=2,088$, $p>,05$) ile sınıf düzeyi arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Ortaokul Öğrencileri Uzaktan Eğitim Algıları Ölçeğine ait ortalama değerler ($F=,678$, $p>,05$) ile sınıf düzeyi arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

4.7. Öğrencilerin Uzaktan Eğitime Dair Algılarının Evin Bulunduğu Konuma Göre Karşılaştırılmasına İlişkin T-Testi Bulguları

Tablo 4.10: Ortaokul Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Dair Algılarının Evin Bulunduğu Konuma Göre T-Testi Sonuçları

Değişkenler	Gruplar	N	$\bar{x}$	Ss	t testi	
					t	p
Öğrencilerin Uzaktan Eğitim ile İlgili Tutumlarına İlişkin Algıları	Köy veya Belde	168	3,42	,709	-,532	,60
	İlçe veya İl	166	3,46	,653		
Öğrencilerin Uzaktan Eğitim ile İlgili Ödevlere İlişkin Algıları	Köy veya Belde	168	2,64	,742	-,265	,79
	İlçe veya İl	166	2,66	,721		
Öğrencilerin Uzaktan Eğitimin Sürdürülüşüne Yönelik Düşünceleri ile İlgili Algıları	Köy veya Belde	168	2,93	,491	-1,120	,26
	İlçe veya İl	166	2,99	,493		
Öğrencilerin Uzaktan Eğitim ile İlgili Öğretim Uygulamalarına İlişkin Algıları	Köy veya Belde	168	2,96	,663	-1,674	,10
	İlçe veya İl	166	3,09	,712		
Öğrencilerin Uzaktan Eğitim ile İlgili Kendine İlişkin Algıları	Köy veya Belde	168	3,48	,759	-,705	,48
	İlçe veya İl	166	3,54	,684		
Genel Toplam	Köy veya Belde	168	3,11	,443	-1,204	,23
	İlçe veya İl	166	3,17	,435		

Öğrencilerin uzaktan eğitime dair algılarının evin bulunduğu konumlarına göre anlamlı farklılık gösterip-göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan bağımsız gruplar için t-testi sonuçları yukarıdaki tabloda verilmiştir.

Öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili tutumlarına ilişkin algıları ($t=-,532$, $p>,05$), öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili ödevlere ilişkin algıları ($t=-,265$, $p>,05$), öğrencilerin uzaktan eğitimin sürdürülüşüne yönelik düşünceleri ile ilgili algıları ($t=-1,120$, $p>,05$), öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili öğretim uygulamalarına ilişkin algıları ($t=-1,674$, $p>,05$), öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili kendine ilişkin algıları ($t=-,705$, $p>,05$) ile evin bulunduğu konum arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Ortaokul Öğrencileri Uzaktan Eğitim Algıları Ölçeğine ait ortalama değerler ($t=-1,204$, $p>,05$) ile evin bulunduğu konum arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma ve Sonuç

Teknoloji ve bilimdeki hızlı değişimler, eğitim faaliyetlerinin çağın ihtiyaçları doğrultusunda gelişmesini sağlamıştır. Eğitim teknolojisi, eğitim süreçlerinin tasarlanması, uygulanması ve iyileştirilmesini kapsayan faaliyetlerin oluşturulmasında önemli bir yere sahiptir. Eğitim teknolojisini incelerken araştırmacılar genellikle çevrimiçi öğrenme ve uzaktan eğitime odaklanmaktadır (Şimşek vd., 2007: 440-443). Uzaktan eğitim uzun yıllardır kullanılmasına rağmen dezavantajları nedeniyle insanlar tarafından pek tercih edilmemiştir. Yetişkin eğitimine duyulan ihtiyaç ve yaşam boyu öğrenmeye yapılan vurgu ile uzaktan eğitimin önemi ve değeri daha yaygın olarak anlaşılmıştır (Fourie, 2001: 112). Günümüzde ise öğrencilerin değişen ihtiyaçlarını karşılamak için internet uygulamaları kullanılarak yapılan uzaktan eğitim yaygın olarak kullanılmaktadır (Akdemir ve Koszalka, 2008: 1452-1453).

Bu bölümde araştırmaya ilişkin tartışmalara ve bulgular üzerinden önerilere yer verilmiştir.

5.1.1. Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Algılarının Değerlendirilmesine Yönelik Tartışma ve Sonuç

Uzaktan eğitime ilişkin ortaokul öğrencilerinin görüşlerinin değerlendirildiği bu çalışmada, öğrencilerin “Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Algıları Ölçeği” içerisinde yer alan ifadelerin tümüne “Orta” düzeyde katılım sağladıkları tespit edilmiştir. Alt boyutlara ilişkin elde edilen sonuçlarda en yüksek düzeyli katılımın, uzaktan eğitim ile ilgili kendine ilişkin algının, en düşük düzeyli katılımın yine orta düzey sıklası içinde kalan uzaktan eğitim ile ilgili ödevlere ilişkin algılara ait olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırmada, ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitim algılarının orta düzeyde olması, uzaktan eğitim uygulamasının öğrenciler tarafından yeterli düzeyde benimsenmediğini göstermektedir.

Ateş ve Altun (2008), Gökbulut (2021), Yıldız (2016) ile Ağır'ın (2007) yaptığı çalışmada, öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının orta düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Metin ve arkadaşları (2021) ile Barış'ın (2015) çalışmalarında ise uzaktan eğitime yönelik görüşlerin genel olarak düşük düzeyde olduğu tespit

edilmiştir. Yenerer'in (2020) yaptığı çalışmada, uzaktan eğitime ilişkin algının genel olarak olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.2. Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Algılarının Yaşa Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Tartışma ve Sonuç

Araştırmada; ortaokul öğrencilerinin yaşı ile uzaktan eğitime yönelik algıları, uzaktan eğitim ile ilgili ödevlere ilişkin algıları, öğrencilerin uzaktan eğitimin sürdürülüşüne yönelik düşünceleri ile ilgili algıları, öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili kendine ilişkin algıları ve öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili öğretim uygulamalarına ilişkin algıları arasında anlamlı bir farklılık olduğu ve bu farklılıkta 10-11 yaşında olanların ortalama değerlerinin, 12 yaş ve 13 yaşında olanların ortalama değerlerinden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, yaşı büyük olanların uzaktan eğitime yönelik düşüncelerinin daha olumsuz olması, teknolojiye olan ilgi ve teknolojileri kullanma isteklerinin azalmasıyla açıklanabilir veya yaşı büyük olanlar sınav grubu olduğu için kaygı taşıyor olabilirler. Çalışmada, kendine ilişkin algının 10-11 yaşında olanlarda daha yüksek çıkmasının bir diğer nedeni de kaygı düzeylerinin daha düşük olması ve derslerin daha aktif geçmesi ile açıklanabilir. Bununla beraber, çalışmada öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili ödevlere ilişkin algılarının yaşa göre karşılaştırılmasında ise anlamlı farklılık olduğu, ancak burada 13 yaşında olanların ortalama değerlerinin 10-11 yaş ve 12 yaşında olanların ortalama değerlerinden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç; 13 yaş grubu öğrencilerin, LGS sınavına hazırlandıklarından ödevlerine daha fazla önem vermeleriyle açıklanabilir.

Yıldız'ın (2016) yaptığı çalışmada, öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumları ile yaşları arasında anlamlı bir farklılık olduğu, bu farklılıkta da yaşı küçük olanların tutumlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Gökbulut'un (2021) çalışmasında ise bu sonuçlardan farklı olarak uzaktan eğitim algısının yaşa göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.3. Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Algılarının Kardeş Sayısına Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Tartışma ve Sonuç

Araştırmada; ortaokul öğrencilerinin kardeş sayıları ile uzaktan eğitim algıları, öğrencilerin uzaktan eğitimin sürdürülüşüne yönelik düşünceleri ile ilgili algıları ve öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili ödevlere ilişkin algıları arasında anlamlı bir farklılık olduğu ve bu farklılıkta 4 ve üzeri kardeşe sahip olanların ortalama

değerlerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu da, 4 ve üzeri kardeşe sahip olanların “uzaktan eğitim algıları”, “uzaktan eğitimin sürdürülüşüne yönelik düşünceleri ile ilgili algıları” ve “uzaktan eğitim ile ilgili ödevlere ilişkin algıları” ile ilgili olarak daha olumlu görüşlere sahip olduklarını göstermektedir. Kardeş sayısı çok olanlarda video, ses ve resim gibi dijital içeriklerle daha sık karşılaşılması uzaktan eğitime yönelik düşüncelerin daha olumlu olmasını sağlamıştır.

Öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili tutumlarına ilişkin algıları ile kardeş sayısı arasında anlamlı bir farklılık olduğu ve bu farklılıkta 3 kardeşe sahip olanların algılarının 1, 2 ve 4 ve üzeri kardeşe sahip olanların algılarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili öğretim uygulamalarına ilişkin algıları ve uzaktan eğitim ile ilgili kendine ilişkin algıları ile kardeş sayısı arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

5.1.4. Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Algılarının Uzaktan Eğitime Bağlanabilecek Araç Sayısına Göre Farklaşıp Farklaşmadığına İlişkin Tartışma ve Sonuç

Araştırmada; ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitime bağlanırken kullandıkları araç sayısı ile uzaktan eğitim algısı ve öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili kendine ilişkin algıları arasında anlamlı bir farklılık olduğu ve bu farklılıkta 3 ve üzerinde araca sahip olanların ortalama değerlerinin 1 ve 2 araca sahip olanların ortalama değerlerinden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu durum, araç sayısı fazla olan öğrencilerin bulunduğu ortamda internet paketinin yeterli ve sahip olduğu donanımların iyi düzeyde olduğunu göstermektedir. Bunun yanında, öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili ödevlere ilişkin algıları ve öğrencilerin uzaktan eğitimin sürdürülüşüne yönelik düşünceleri ile ilgili algıları arasında anlamlı bir farklılık olduğu ve bu farklılıkta uzaktan eğitime bağlanacak araç sayısı az olanların ortalama değerlerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Buna karşın, öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili öğretim uygulamalarına ilişkin algıları ile uzaktan eğitime bağlanılabilecek araç sayısı arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Bu sonuç, öğrencilerin sahip olduğu bilgisayar, tablet ve kullandıkları telefonlarda uzaktan eğitim programlarının kolayca çalışabiliyor olmasıyla açıklanabilir.

Kaynar ve arkadaşlarının (2020) çalışmasında uzaktan eğitim alırken kullandıkları cihaza göre öğrencilerin uzaktan eğitime ilişkin puanları açısından anlamlı bir fark

olmadığı tespit edilmiştir. Gündüz'ün (2013) yaptığı çalışmada, farklı branş ve sınıflarda yer alan katılımcıların uzaktan eğitime yönelik görüşleri ile kişisel bilgisayara sahip olma arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Barış'ın (2015) çalışmasında öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının bilgisayar ve internet erişimine sahip olma durumuna göre farklılık gösterdiği ve bu farklılıkta internet ve bilgisayar erişimine sahip olanların tutumlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sonuç olarak; öğrencilerin bilim ve teknolojiye olan ilgileri, uzaktan eğitim araçlarını kullanabilmesi, yeterli internet paketinin bulunması ve yeterli donanıma sahip olmasının gibi durumların uzaktan eğitime yönelik tutumlar üzerinde olumlu etki doğurduğu ifade edilebilir.

5.1.5. Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Algılarının Cinsiyete Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Tartışma ve Sonuç

Araştırmada; öğrencilerin uzaktan eğitim algılarının cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Bunun yanında, öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili tutumlarına ilişkin algıları, öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili ödevlere ilişkin algıları, öğrencilerin uzaktan eğitimin sürdürülüşüne yönelik düşünceleri ile ilgili algıları, öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili öğretim uygulamalarına ilişkin algıları ve öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili kendine ilişkin algıları ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Elde edilen bu sonuç, Kaynar ve arkadaşları (2020), Gündüz (2013), Düzgün ve Sulak (2020), Ağır (2007), Yıldız (2016), Barış (2015) ile Kurnaz ve arkadaşlarının (2020) yaptıkları çalışma ile benzerlik göstermektedir. Ülkü'nün (2018) uzaktan eğitime yönelik tutumu incelediği çalışmada ise kadınların erkeklere kıyasla daha olumlu bir tutuma sahip olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada öğrencilerin cinsiyetleri ile uzaktan eğitim algıları arasında anlamlı bir farklılık olmaması, araştırmaya katılanların, uzaktan eğitim algılarının birbirine yakın olmasıyla açıklanabilir. Buna göre, araştırmaya katılan kız ve erkek öğrencilerin uzaktan eğitimde aynı süreçten geçmeleri ve benzer koşullarda ders aldıkları ifade edilebilir. Uzaktan eğitim uygulamalarının yeni olması ve öğrencilerin kız-erkek demeden bu alanda tecrübelerinin az olması bu alanda benzer düşünceye sahip olmalarında önemli bir rol oynar.

5.1.6. Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Algılarının Sınıfa Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Tartışma ve Sonuç

Araştırmada; ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitim ile ilgili tutumlarına ilişkin algıları, öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili ödevlere ilişkin algıları, öğrencilerin uzaktan eğitimin sürdürülüşüne yönelik düşünceleri ile ilgili algıları, öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili öğretim uygulamalarına ilişkin algıları, öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili kendine ilişkin algıları ile sınıf düzeyi arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Ortaokul Öğrencileri Uzaktan Eğitim Algıları Ölçeğine ait ortalama değerler ile sınıf düzeyi arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Uzaktan eğitim sürecinin tüm öğrenciler için yeni bir durum olmasının, söz konusu farklılığın ortaya çıkmaması üzerinde etkili olduğu düşünülebilir.

Kaynar ve arkadaşlarının (2020) yaptıkları çalışmada, ortaokul öğrencilerinin sınıflarına göre uzaktan eğitime yönelik genel puanları ve alt boyutlarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Kurnaz ve arkadaşlarının (2020) yaptıkları çalışmada da benzer şekilde katılımcıların uzaktan eğitim uygulamasına yönelik düşüncelerinin sınıfa göre anlamlı bir farklılık oluşturmadığı tespit edilmiştir. Gündüz (2013) ile Düzgün ve Sulak'ın (2020) yaptıkları çalışmada uzaktan eğitime yönelik görüşler ile sınıf düzeyi arasında anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Doğrukök ve arkadaşlarının (2021) yaptıkları çalışmada, öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre uzaktan eğitim algılarına ilişkin anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür.

5.1.7. Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Algılarının Evin Bulunduğu Konuma Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına İlişkin Tartışma ve Sonuç

Araştırmada; öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili tutumlarına ilişkin algıları, öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili ödevlere ilişkin algıları, öğrencilerin uzaktan eğitimin sürdürülüşüne yönelik düşünceleri ile ilgili algıları, öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili öğretim uygulamalarına ilişkin algıları, öğrencilerin uzaktan eğitim ile ilgili kendine ilişkin algıları ile evin bulunduğu konum arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Bu sonuçlar; ortaokul öğrencilerinin evlerinin buldukları konumun, uzaktan eğitime yönelik düşüncelerinde etkisinin olmadığını göstermektedir. Kasaba ve köylerde yaşayanların evlerinde teknolojik altyapının şehirdekilere kıyasla daha zayıf olması, onları dezavantajlı bir duruma sokmamaktadır.

Uzaktan eğitimde kullanılan EBA ve zoom programlarının kullanılabilirliğinde sadece internet bağlantısının ve bilgisayarın olması yeterlidir. Araştırmaya katılanların büyük çoğunluğu gerekli teknolojik araçlara sahiptir. Bu nedenle, ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecine benzer imkânlarla sahip oldukları görülmüştür.

Kurnaz ve arkadaşlarının (2020) yaptıkları çalışmada, uzaktan eğitime ilişkin öğrenci görüşleri, uzaktan eğitime ilişkin kendi durumları, uzaktan eğitimde öğretimin sürdürülüşü ve uzaktan eğitim sürecinde ödev ile ilgili görüşler ile okulun bulunduğu konum arasında anlamlı bir farklılık olmadığı buna karşın uzaktan eğitime ilişkin tutumun okulun bulunduğu il/ilçeye göre anlamlı düzeyde farklılaştığı tespit edilmiştir. Farklılığın olduğu kısımda, okulun bulunduğu konum il olan öğrencilerin uzaktan eğitime ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğu tespit edilmiştir.

5.2. Öneriler

Yalova ili, Altınova ilçesindeki tüm ortaokullarda, ölçeğe katılan öğrencilerle 2021 Mayıs ayında tam kapanma sürecinde, gerekli izinler alınarak elektronik ortamda yürütülen bu çalışmada; Covid-19 pandemi sürecinde uygulanan uzaktan eğitime ilişkin öğrenci görüşleri değerlendirilmiştir.

Ülke genelinde tüm öğretmenler ve öğrenciler pandemi sürecinde alışkın oldukları sınıf ortamından çıkarak uzaktan eğitim sürecine dâhil olmuşlardır. Sürecin başarıyla uygulanması için uygulamaya ve araştırmacılara yönelik öneriler tespit edilmeye çalışılmıştır.

5.2.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler

- Elde edilen sonuçlarda, öğrencilerin uzaktan eğitime ilişkin algılarının genel olarak orta düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik algılarının arttırılması için deste ilgi çekici etkinlikler yapılabilir.
- Derslere sistematik ve etkin katılan öğrenciler ödüllendirilmeli ve teşvik edici uygulamalara yer verilmelidir.
- Öğrencilerden canlı ders sırasında EBA üzerinden dersle ilgili geri bildirim alınabilir. Böylece ders bazında veri toplanmış olur ve eksik yönler tespit edilerek dersler daha verimli hale getirilebilir.
- Derslere bağlanamama ve kesinti gibi sorunları ortadan kaldırmak için uzaktan eğitim platformunun teknik altyapısı güçlendirilmelidir.

- LGS sınav grubu öğrencilerine yeni nesil soru çözümleri yapılabilir.
- Dersler kayıt altına alınırsa öğrenciler kendi öğretmenlerinin anlatımı ile istedikleri zaman kaçırdıkları ya da tekrar izlemek istedikleri dersleri izleme fırsatı bulacaklardır. Bu da uzaktan eğitim ile ilgili algılarının olumlu hale gelmesine katkı sağlayacaktır.

5.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- Çalışma; Yalova, Altınova ilçesinde yürütülmüştür. Söz konusu örneklemeden elde edilen verilerin genellenmesi için farklı il ve ilçelerde yeni çalışmalar yapılabilir.
- Bu araştırma, devlet okullarında yapılmış olup özel okullarda da yapılabilir.
- Gelecekteki araştırmalarda, uzaktan eğitim algıları üzerinde Covid-19 salgın sürecinin herhangi bir etkisinin olup olmadığı ele alınabilir.
- “Öğrencilerin bilgi teknolojileri kullanma düzeyi ile uzaktan eğitime yönelik algıları arasındaki ilişkinin tespit edilmesi” başlıklı yeni bir çalışma alanı belirlenebilir.
- Çalışmada uzaktan eğitim algısının ortaya konmasında ortaokul öğrencileri üzerinde ölçek uygulamasına yer verilmiştir. Gelecekteki araştırmalarda öğrenci-veli ve öğretmen işbirliğiyle bütüncül bir yaklaşımla uzaktan eğitim alanlarının geliştirilmesi sağlanabilir. Ölçek yönteminin yanısıra mülakat ve odak grup görüşmeleri yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Aaker, D.A., Kumar, V., & Day, G. S. (2007). *Marketing Research*. Danvers: John Wiley & Sons.
- Ağır, F. (2007). *Özel okullarda ve devlet okullarında çalışan ilköğretim öğretmenlerinin uzaktan eğitime karşı tutumlarının belirlenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir.
- Akdemir, O. Koszalka, T. A. (2008). Investigating The Relationships Among Instructional Strategies and Learning Styles Online Environments. *Computers & Education*, 50(4): 1451-1461.
- Akgül, G. Oran, M., (2020). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin, Ortaokul Öğrencilerinin ve Öğrenci Velilerinin Pandemi Sürecindeki Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri. *Eğitimde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, Cilt 3/Sayı 2, 15-37.
- Akgül, G. (2021). *Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, ortaokul öğrencilerinin ve öğrenci velilerinin pandemi sürecindeki uzaktan eğitime ilişkin görüşleri* (Yüksek Lisans Tezi). Uşak Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Uşak.
- Akpınar, Y. (2003). Öğretmenlerin Yeni Bilgi Teknolojileri Kullanımında Yükseköğretimin Etkisi: İstanbul Okulları Örneği. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 2(2): 79-96.
- Akpolat, T. (2021). Ortaokul Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime İlişkin Metaforik Algılarının İncelenmesi. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 54(2): 497-522.
- Alpar, D., Batdal, G., Avcı, Y. (2007). Öğrenci Merkezli Eğitimde Eğitim Teknolojileri Uygulamaları, *HAYEF Journal of Education*, 4(1):19-31.
- Altıparmak, M., Kurt, İ. D. Kapidere, M. (2011). E-Öğrenme ve Uzaktan Eğitimde Açık Kaynak Kodlu Öğrenme Yönetim Sistemleri, Akademik Bilişim'11- XIII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri Kitabı, Malatya, 319-327.
- Altun, E. (2020). *Eğitmenlerin uzaktan eğitime yönelik pedagojik yeterliliklerinin uzaktan eğitim ders videoları aracılığıyla incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Samsun.
- Anderson, R. M., Heesterbeek, H., Klinkenberg, D., & Hollingsworth, T. D. (2020). How Will Country-Based Mitigation Measures Influence The Course Of The COVID-19 Epidemic? *The Lancet*, 395(10228): 931-934.
- Ateş, A., Altun, E.H. (2008). Bilgisayar Öğretmeni Adaylarının Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(54): 125-45.
- Avcı, F. Akdeniz, E. C. (2021).Koronavirüs (Covid-19) Salgınını ve Uzaktan Eğitim Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar Konusunda Öğretmenlerin Değerlendirmeleri. *Uluslararası Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi – USBED*, Cilt/Volume 3, Sayı/Issue 4, 117-154.

- Barış, M. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Uzaktan Öğretime Yönelik Tutumlarının İncelenmesi: Namık Kemal Üniversitesi Örneği. *Sakarya University Journal of Education*, 5(2): 36-46.
- Bäuerle, A., Teufel, M., Musche, V., Weismüller, B., Kohler, H., Hetkamp, M., & Skoda, E. M. (2020). Increased Generalized Anxiety, Depression and Distress During The COVID-19 Pandemic: A Cross-Sectional Study in Germany. *International Journal of Public Health*, 42(4): 672-678.
- Bozkurt, A. (2016). *Bağlantıcı kitlesel açık çevrimiçi derslerde etkileşim örüntüleri ve öğreten-öğrenen rollerinin belirlenmesi* (Yayımlanmış Doktora Tezi). Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Bozkurt, A. (2017). Türkiye’de Uzaktan Eğitimin Dünü, Bugünü ve Yarını. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 3(2): 85-124.
- Bozkurt, A. (2017). Türkiye’de Uzaktan Eğitimin Dünü, Bugünü ve Yarını. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 3(2): 85-124.
- Bozkurt, A. (2020). Koronavirüs (Covid-19) Pandemi Süreci ve Pandemi Sonrası Dünyada Eğitime Yönelik Değerlendirmeler: Yeni Normal ve Yeni Eğitim Paradigması. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(3): 112-142.
- Bozkurt, A. & Sharma, R. C. (2020). Emergency Remote Teaching in a Time of Global Crisis Due to Coronavirus Pandemic. *Asian Journal of Distance Education*, 15(1): i-vi.
- Brooks, S. K., Webster, R. K., Smith, L. E., Woodland, L., Wessely, S., Greenberg, N., & Rubin, G. J. (2020). The psychological impact of quarantine and how to reduce it: Rapid review of the evidence. *The Lancet*, 395, 912-920.
- Burns, M. (2011). *Distance education for teacher training: Modes, models, and methods*. Washington, DC: Education Development Center Inc.
- Cabı, E., Ersoy, H. (2017). Yükseköğretimde Uzaktan Eğitim Uygulamalarının İncelenmesi: Türkiye Örneği. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 7(3): 419-429.
- Can, A. A. & Yungul, O. (2017). Müzik Eğitimi Kurumlarında Çalgı Eğitimi Alan Lisansüstü Öğrencilerin Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşlerinin Belirlenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(45): 155-168.
- Can, E. (2020). Koronavirüs (Covid-19) pandemisi ve pedagojik yansımaları: Türkiye’de açık ve uzaktan eğitim uygulamaları. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(2): 11-53.
- Çam, E. Gündüz, A. Y. İşman, A. (2011). Uzaktan Eğitim Uygulama Modelleri, New Horizons on Global Education Conference, 625-631.
- Çetin, Ö., Çakıroğlu, M., Bayılmış, C., & Ekiz, H. (2004). Teknolojik gelişme için eğitimin önemi ve internet destekli öğretimin eğitimdeki yeri. *Türkiye Online Eğitim Teknolojileri Dergisi – TOJET*, 3(3): 144-147.
- Çevik, G. (2021). *Uzaktan eğitim öğrenme yönetim sisteminin bilgi sistemleri beklenti onaylama modeli kapsamında incelenmesi: akdeniz üniversitesi örneği*, (Yüksek Lisans Tezi), Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Çocar, E. (2021). *Uzaktan eğitim yoluyla müzik öğretimi yapan akademisyenlerin teknolojiye yönelik tutumları ile yeniliğe açıklık düzeyleri arasındaki ilişki*,

- (Yüksek Lisans Tezi), Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Bolu.
- Demiray, U. (1993). *Açıköğretim Fakültesi Yetişkin-Yaşlı Mezunları*. Anadolu Üniversitesi Yayınları No:692., AÖF Yayınları No:338, Eskişehir.
- Deperlioğlu, Ö. & Köse, U. (2010). Web 2.0 teknolojilerinin eğitim üzerindeki etkileri ve örnek bir öğrenme yaşantısı. *Akademik Bilişim* 12. 10 - 12 Şubat 2010, Muğla Üniversitesi, Muğla, 337-342.
- Develi, H. (2020). Dilimize bulaşanlar -gündemdeki bazı tıp terimleriyle ilgili değerlendirme yazısı. *TÜRK DİLİ MAYIS*, 69(821): 1-9
- Dieuzeide, H. (1971). *Educational technology: Sophisticated, adapted and rational technology*. Unesco, (No. 30).
- Doğan, M., Ersoy, B. A., & Şimşek, N. (2020). Çok Yönlü Etki Analiziyle Covid-19 Pandemisi, Ekonomik ve Sosyal Araştırma Merkezi (ESAM). http://esam.org.tr/pdfler/Raporlar/2020%20ESAM%20Istanbul_Covid_19%20Raporu.pdf, 04.10.2021.
- Dong, C., Cao, S. Li, H. (2020). Young Children's Online Learning During COVID19 Pandemic: Chinese Parents' Beliefs and Attitudes. *Children and Youth Services Review* 118. 1-9.
- Drennan, J., Kennedy, J. & Pisarski, A. (2005). Factors Affecting Student Attitudes Toward Flexible Online Learning in Management Education. *The Journal of Educational Research*, 98(6): 331-338.
- Düzgün, S., & Sulak, S. (2020). Öğretmen Adaylarının Covid-19 Pandemisi Sürecinde Uzaktan Eğitim Uygulamalarına İlişkin Görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, Salgın Sürecinde Türkiye'de ve Dünyada Eğitim, 619-633.
- Etlilioğlu, M. & Tekin, M. (2020). Elektronik Öğrenmede Öğrenci Tutum ve Akademik Başarı Arasındaki İlişkide Öğrenci Merak ve Kaygısının Aracılık Rolü. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(43): 34-38.
- Erfidan, A. (2019). *Derslerin uzaktan eğitim yoluyla verilmesiyle ilgili öğretim elemanı ve öğrenci görüşleri: Balıkesir Üniversitesi Örneği*, (Yüksek Lisans Tezi), Balıkesir Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Balıkesir.
- Ergenç, İ. E. (2021). *Çevrimiçi (online) uzaktan eğitim hizmetlerinde e-hizmet kalitesi boyutları; bir kalite fonksiyon göçerimi ve ahp uygulaması* (Doktora Tezi). İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Ertürk, S. (2016). *Eğitimde Program Geliştirme*. Edge Akademi Yayıncılık.
- Eygü, H. & Karaman, S. (2013). Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Memnuniyet Algıları Üzerine Bir Araştırma. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1): 36-59.
- Fourie, I. (2001). The Use Of CAI For Distance Teaching in the Formulation of Search Strategies. *Librarytrends*, 50(1):110-129.
- Garrison, D. R., & Shale, D. (1987). Mapping the boundaries of distance education: Problems in defining the field. *American Journal of Distance Education*, 1(1): 7-13.
- Girginer, N. & Özkul, A. E. (2004). Uzaktan Eğitimde Teknoloji Seçimi. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 3(3): 155-164.

- Doghonadze, N., Aliyev, A., Halawachy, H., Knodel, L. ve Adedoyin, A. S. (2020). The Degree of Readiness to Total Distance Learning in the Face of COVID-19- Teachers' View (Case of Azerbaijan, Georgia, Iraq, Nigeria, UK and Ukraine). *Journal of Education in Black Sea Region*, 5(2): 2-41.
- Gupta, A. Goplani, M. (2020). Impact of Covid-19 on Educational Institutions in India. *UGC Care Journal*, 31: 661-671.
- Gökbulut, B. (2021). *Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Bakış Açısıyla Uzaktan Eğitim ve Mobil Öğrenme*. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 11(1): 160-177.
- Gündüz, A., Aydemir, M. & Karaman, S. (2018). Eş-Zamanlı Sanal Sınıf Ortamındaki Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Sosyal Bulunuşluk Düzeylerinin Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 8(2): 83-95.
- Gündüz, A. Y. (2013). *Öğretmen adaylarının uzaktan eğitim algısı*, (Yüksek Lisans Tezi). Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Halder, U. (2012). A Study on Distance Learners' Attitude towards Distance Education. *International Journal of Pedagogy and Course Design*, 4(3): 49-65.
- Hellewell, J., Abbott S., Gimma A. vd., (2020). Feasibility of controlling COVID-19 outbreaks by isolation of cases and contacts. *The Lancet Global Health*, 8(4): 488-496.
- Hızal, A. (1990). Çağdaş Eğitim Teknolojisinden Ne Anlaşılmalıdır?. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2): 1-17.
- Holmberg, B. (2005). *Theory And Practice Of Distance Education*. Routledge.
- Huang, R. H., Liu, D. J., Tlili, A., Yang, J. F., & Wang, H. H. (2020). *Handbook on facilitating flexible learning during educational disruption: The Chinese experience in maintaining undisrupted learning in COVID-19 Outbreak*. Beijing: Smart Learning Institute of Beijing Normal University.
- Huang, Y., & Zhao, N. (2020). Generalized Anxiety Disorder, Depressive Symptoms and Sleep Quality During COVID-19 Outbreak In China: A Web-Based Cross-Sectional Survey. *Psychiatry research*, 112954.
- Hyland, P., Shevlin, M., McBride, O., Murphy, J., Karatzias, T., Bentall, R. P. & Vallières, F. (2020). Anxiety and depression in the Republic of Ireland during the COVID-19 pandemic. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 142(3): 249-256.
- İşman, A. (2008). *Uzaktan Eğitim*. Ankara: Pegem Akademi.
- İşman, A. (2011). *Uzaktan Eğitim*. Ankara: Pegem Akademi.
- Karasar, N. (1999) *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Ankara: Nobel Yayınevi.
- Kaya, Z. (2002). *Uzaktan Eğitim*. Ankara: Pegem Akademi.
- Kaya, F. (2020). *Yükseköğretimde Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi dersinin uzaktan eğitim yoluyla verilmesine ilişkin öğrenci görüşleri (Kastamonu Üniversitesi örneği)*, (Yüksek Lisans Tezi), Kastamonu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kastamonu.
- Kaya Y, Akın Işık R. (2021). The Contribution and Challenges of the Implemented Compulsory Distance Education System to Nursing Education in the First Period

- of the COVID-19 Pandemic: A Qualitative Study. *J Educ Res Nurs*, 18(1): 76-84.
- Kaynar, H., Kurnaz, A., Doğrukök, B. & Şentürk Barışık, C. (2020). Ortaokul öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri. *Turkish Studies*, 15(7): 3269-3292.
- Keegan, D. (1996). *Foundations of Distance Education. Routledge Studies in Distance Education*. Psychology Press.
- Kırık, A. M. (2014). Uzaktan eğitimin tarihsel gelişimi ve Türkiye' deki durumu. *Marmara İletişim Dergisi*, (21): 73-94.
- Kırmızıgül, H. G. (2020). Covid-19 Salgını ve Beraberinde Getirdiği Eğitim Süreci, *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD)*, 7(5): 283-289.
- Kisanga, D.H. (2016). Determinants of Teachers' Attitudes Towards E-Learning in Tanzanian Higher Learning Institutions. *International Review of Research in Open and Distance Learning*. 17(5): 109-125.
- Koca, M. F. (2021). *Pandemi sürecinde ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime karşı tutumları: Osmaniye ili örneği*, (Yüksek Lisans Tezi), Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Osmaniye.
- Kumari, S. Sood, V. (2018). Attitude of College Students Towards Open and Distance Education. *Conflux Journal of Education*. 5(12): 2-7.
- Kurnaz, A., Kaynar, H., Şentürk Barışık, C., & Doğrukök, B. (2020). Öğretmenlerin Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1): 293-32.
- Kurnaz, E. & Seçemeli, M. (2020). COVID-19 Pandemi Döneminde Akademisyenlerin Uzaktan Eğitim ve Uzaktan Muhasebe Eğitime Yönelik Bakış Açılıarı Üzerine Bir Araştırma, *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademik Dergisi*, 4(1): 40-53.
- Mahmoud Raba, A. (2016). Students' Attitude towards Distance Learning at Al-Quds Open University/ Tulkarem Educational Region. *International Journal of Science and Research (IJSR)* 5. 1157-1164.
- Malhotra, N. K. (2004). *Marketing Research an Applied Orientation*, 4. Edition, New Jersey: Pearson Prentice Hall.
- Marjerson, R. K., Rahman, J. M., & Li, Z. (2020). Students' Attitudes Towards Distance Education: A Comparative Study between Sino-Foreign Cooperative Universities and Typical Universities in China. *Journal of Instructional Pedagogies*, Vol. 25. 1-22.
- MEB, (2020). Eğitim-öğretim, 31 Aralık 2020'ye Kadar Online Olarak Sürdürülecek. <https://www.meb.gov.tr/egitim-ogretim-31-aralik-2020ye-kadar-online-olaraksurdurulecek/haber/21983/tr>, 12.7.2021.
- MEB. (2017). *Ortaokul Matematik Öğretim Programı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Metin, M., Emlik, H., Gürlek, E. H., & Demirbaş, S. (2021). Uzaktan Eğitime Yönelik Öğretmen Görüşlerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Studies in Educational Research and Development*, 5(1): 19-47.

- Moore, M. G., & Kearsley, G. (2011). *Distance education: A systems view of online learning*. Cengage Learning.
- Muthuprasad, T., Aiswarya, S., Aditya, K. S., & Jha, GK (2021). Covid - 19 salgını sırasında Hindistan'da öğrencilerin çevrimiçi eğitim algısı ve tercihleri. *Sosyal Bilimler ve Beşeri Bilimler Açık*, 3 (1).
- Nagy, A. (2005). *The impact of e-learning*. In *E-Content*. Springer, Berlin, Heidelberg.
- Olaimat, A. N., Aolymat, I., Elshoryi, N., Shahbaz, H. M., & Holley, R. A. (2020). Attitudes, anxiety, and behavioral practices regarding COVID-19 among university students in Jordan: a cross-sectional study. *The American Journal of Tropical Medicine and Hygiene*, 103(3): 1177-1183.
- Özer, M. (2020). Covid-19 salgını sonrası dünyada eğitim. <https://www.meb.gov.tr/covid19-salgini-sonrasi-dunyada-egitim/haber/20936/tr-sayfasindan-erisilmistir>.
- Özey, R. & Demirci, A (Eds). (2010). *Coğrafya Öğretiminde Yöntem ve Yaklaşımlar*. İstanbul: Aktif.
- Özkul, A. E. & Girginer, N. (2011). Uzaktan Eğitimde Teknoloji ve Etkinlik. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 0(3): 107-117.
- Rakhmanov, O., & Dane, S. (2020). Knowledge and anxiety levels of African university students against COVID-19 during the pandemic outbreak by an online survey. *J Res Med Dental Sci*, 8(3): 53-56.
- Rogowska, A. M., Kuśnierz, C., & Bokszczanin, A. (2020). Examining anxiety, life satisfaction, general health, stress and coping styles during COVID-19 pandemic in Polish sample of university students. *Psychology Research and Behavior Management*, 13, 797-811.
- Roux, R., Trejo Guzmán, N. P., & González, E. F. (2014). Distance Education for EFL Teachers: Perceptions of Learner Support. *GIST Education and Learning Research Journal*, 9, 157-178.
- Salari, N., Hosseinian-Far, A., Jalali, R., Vaisi-Raygani, A., Rasoulpoor, S., Mohammadi, M., & Khaledi-Paveh, B. (2020). Prevalence of stress, anxiety, depression among the general population during the COVID-19 pandemic: a systematic review and meta-analysis. *Globalization and health*, 16(1): 1-11.
- Sayan, H. (2020). COVID-19 Pandemisi Sürecinde Öğretim Elemanlarının Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *AJIT-e: Bilişim Teknolojileri Online Dergisi*, 11(42): 100-122.
- Demirel, Ö., Seferoğlu, S., Yağcı, E. (2001) *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*, Ankara: Pegema Yayıncılık.
- Senturk, S., Duran, V. & Yılmaz, A. (2020). The Secondary School Students' Opinions on Distance Education. *Journal of Education and e-Learning Research*, 7(4): 360-367.
- Serçemeli, M. & Kurnaz, E. (2020). Covid-19 Pandemi Döneminde Öğrencilerin Uzaktan Eğitim ve Uzaktan Muhasebe Eğitimine Yönelik Bakış Açılımları Üzerine Bir Araştırma. *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademik Araştırmalar Dergisi*, 4(1): 40-53.

- Soraci, P., Ferrari, A., Abbiati, F. A., Del Fante, E., De Pace, R., Urso, A., & Griffiths, M. D. (2020). Validation and psychometric evaluation of the Italian version of the Fear of COVID-19 Scale. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 4(1): 1-10.
- Şimşek, Ö. F. (2007). *Yapısal Eşitlik Modellemesine Giriş: Temel İlkeler ve LISREL Uygulamaları*. Ankara: Ekinoks Yayıncılık.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L.S. (2013). *Using multivariate statistics*, 6. edition, Boston: É.-U. U. Pearson.
- Tabata, L. N. & Johnsrud, L. K. (2008). The Impact of Faculty Attitudes toward Technology, Distance Education, and Innovation. *Research in Higher Education*, 49(7): 625-646.
- Tait, A. (2003). Guest editorial-Reflections on student support in open and distance learning. *The International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 4(1): 1-9.
- Tang, F., Liang, J., Zhang, H., Kelifa, M. M., He, Q., & Wang, P. (2020). COVID-19 related depression and anxiety among quarantined respondents. *Psychology & health*, 36(2): 1- 15.
- Tao, Y. H. & Rosa Yeh, C. C. (2008). Typology of Teacher Perception Toward Distance Education Issues - A Study of College Information Department Teachers in Taiwan. *Computers and Education*, 50(1): 23-36.
- Taş, H. (2020). Covid-19 sürecinde uygulanan uzaktan eğitime ilişkin öğretmen görüşleri. S. Yalçınalp (Ed.), In The 3rd International Conference on Distance Learning and Innovative Educational Technologies (DILET2020) (78-88), Ankara.
- Telli Yamamoto, G., & Altun, D. (2020). Coronavirüs ve Çevrimiçi (Online) Eğitimin Önlenemeyen Yükselişi. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, 3(1): 25-34.
- Temel, M. K. (2012). *1918 grip pandemisi*, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı, İstanbul.
- Todri, A., Papajorgji, P., Moskowitz, H., & Scalera, F. (2021). Perceptions regarding Distance Learning in Higher Education, Smoothing the Transition. *Contemporary Educational Technology*, 13(1): ep287.
- Tunç, B. (2012). *Eğitimin tarihsel gelişimi ve 21. yüzyıl eğitim biliminde yönelimler*. H. B. Memduhoğlu, ve K. Yılmaz (Eds.), Eğitim bilimine giriş. (173-196). Pegem Akademi.
- UNESCO. (2021, 4 6). Startling Digital Divides in Distance Learning Emerge. <https://en.unesco.org/news/startling-digital-divides-distance-learning-emerge>, 04.10.2021.
- Urdan, T. A. & Weggen, C. C. (2000). *Corporate e-learning: Exploring a new frontier*. Wrhambrecht+Co.
- Uslu, B., & Beycioğlu, K. (2013). İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Örgütsel Bağlılıkları İle Müdürlerin Paylaşılan Liderlik Rollerini Arasındaki İlişki. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(2): 323-345.

- Ülkü, S. (2018). *İlkokullarda görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Wang, D., Hu, B., Hu, C., Zhu, F., Liu, X., Zhang, J. & Zhao, Y. (2020). Clinical characteristics of 138 hospitalized patients with 2019 novel coronavirus–infected pneumonia in Wuhan, China. *Jama*, 323(11): 1061-1069.
- WHO, 2019-nCoV outbreak is an emergency of international concern, 2020. Erişim tarihi: 25 Eylül 2021, <https://www.euro.who.int/en/health-topics/health-emergencies/international-health-regulations/news/news/2020/2/2019-ncov-outbreak-is-an-emergency-of-international-concern> WHO Coronavirus Disease (COVID-19) Dashboard, Erişim tarihi: 25 Aralık 2021, <https://covid19.who.int>.
- Yang, Y. & Cornelius, L. F. (2004). *Students' Perceptions Towards The Quality of Online Education: A Qualitative Approach*. Association For Educational Communications and Technology, Washington, DC.
- Yenerer, T. (2021). *Uzaktan Eğitim Uygulamalarının Sınıf Öğretmenleri Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi*, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- Yıldız, S. (2016). Pedagojik Formasyon Eğitimi Alan Öğrencilerin Uzaktan Eğitime Yönelik Tutumları. *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(1): 301–29.
- Yıldız, M. (2015). *Uzaktan eğitim programlarında ders veren öğretim elemanlarının uzaktan eğitime yönelik bilgi, inanç ve uygulamaları arasındaki ilişkiler*. (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yıldız, R. (2004). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Konya: Atlas Kitapevi.
- Yolcu, H. H. (2020). Koronavirüs (covid-19) pandemi sürecinde sınıf öğretmeni adaylarının uzaktan eğitim deneyimleri. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(4): 237-250.
- Yurdakul, B. (2015). *Uzaktan eğitim*. Ö. Demirel (Ed.), Eğitimde yeni yönelimler içinde. Ankara: Pegem.
- Zhao, Y. (2020). COVID-19 As A Catalyst For Educational Change. *Prospects*, 1-5.
- Zhong, B. L., Luo, W., Li, H. M., Zhang, Q. Q., Liu, X. G., Li, W. T., & Li, Y. (2020). Knowledge, attitudes, and practices towards COVID-19 among Chinese residents during the rapid rise period of the COVID-19 outbreak: A quick online cross-sectional survey. *International Journal of Biological Sciences*, 16(10), 1745.
- Zikmund, W. G. (1997). *Business Research Methods*, 5. Edition, Orlando: The Dryden Press.

EKLER

EK- 1 Etik Kurul Kararı

Evrak Tarih ve Sayısı: 15.06.2021-E.8033

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
ETİK KURULU BAŞKANLIĞI

Sayı : E-20292139-050.01.04-8033
Konu : Etik Kurul Kararları

Sayın Hatice Zehra ÜNAL
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Eğitim Yönetimi Tezli Yüksek Lisans Programı Öğrencisi

"Ortaokul Öğrencilerinin Covid-19 Pandemi Sürecinde Uygulanan Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi: Yalova İli Altınova İlçesi Örneği" başlıklı araştırmanız kurulumuzun 28.05.2021 tarihli ve 2021/05 sayılı toplantısında değerlendirilerek etik açıdan uygun bulunduğuna oy birliği ile karar verilmiştir.

Bilgilerinize rica ederim.

Prof. Dr. Nasuh USLU
Kurul Başkanı

Ek:20-Hatice Zehra Ünal Etik Onay Belgesi (1 sayfa)

Mevcut Elektronik İmzalar

NASUH USLU (Etik Kurulu Başkanlığı - Kurul Başkanı) 15.06.2021 17:59

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : *BSFH0H6R5* Pin Kodu : 96591
Adres: Halkalı Caddesi No: 281 Küçükçekmece/İstanbul
Telefon: 444 97 98 Faks: +90 (212) 693 82 29
e-Posta: bilgi@izu.edu.tr Web: www.izu.edu.tr
Kep Adresi: izu@hs01.kep.tr

Belge Takip Adresi : <https://ebys.izu.edu.tr/enVision/Dogrula/0N3>

Bilgi için: Zeynep Funda TEZ
Unvanı: Yeminli Katip
Tel No: 2126929606

EK- 2 Etik Kurul Onay Belgesi

Evrak Tarih ve Sayısı: 11.06.2021-E.7609

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
ETİK KURULU

ETİK ONAY BELGESİ

Tarih	28.05.2021
Sayı	2021/05
Araştırmanın Niteliği	Yüksek Lisans Tezi
Araştırmanın Adı	Ortaokul Öğrencilerinin Covid-19 Pandemi Sürecinde Uygulanan Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi: Yalova İli Altınova İlçesi Örneği
Sorumlu Araştırmacının Adı Soyadı	Hatice Zehra ÜNAL
Diğer Araştırmacılar/Danışman Adı Soyadı	Dr. Öğr. Üyesi Pınar MERT
Karar	UYGUNDUR

(İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Etik Kurulu'nun kararı tavsiye niteliğinde olup, Üniversitemizle ilgili etik ilkelerinin belirlenmesi ve değerlendirilmesi amacını taşımaktadır.)

Prof. Dr. Nasuh USLU
Başkan

Prof. Dr. Ali GÜNEŞ
Başkan V.

Prof. Dr. Mustafa ATEŞ
Üye

Prof. Dr. Mehmet Emin KÖKTAŞ
Üye

Prof. Dr. Ayşe Nefise BAHÇECİK
Üye

Prof. Dr. Yahya Kemal YOĞURTÇU
Üye

Av. Bilal ŞAMAT
Üye

Kurul Yeminli Kâtibi

Zeyneb Funda TEZ

1 / 1

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır. Evrak sorgulaması (VALUF

EK- 3 Gönüllü Olur Formu

Ek-1

Sayın Veli;

Çocuğunuzun katılacağı bu çalışma, "Ortaokul Öğrencilerinin Covid-19 Pandemi Sürecinde Uygulanan Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi: Yalova İli Altınova İlçesi Örneği" adıyla, 15.05.2021- 30.05.2021 tarihleri arasında yapılacak bir araştırma uygulamasıdır.

Araştırmanın Hedefi: Bu çalışma, öğrencilerin COVID-19 salgını sürecinde almış oldukları uzaktan eğitime ilişkin görüşlerinin ortaya çıkarılması ve gelecekte yapılacak olan uzaktan eğitim uygulamalarına ışık tutması açısından önemlidir.

Araştırma Uygulaması: Anket / Görüşme / Gözlem şeklindedir.

Araştırma T.C. Milli Eğitim Bakanlığı'nın ve okul yönetiminin de izni ile gerçekleştirilmektedir. Araştırma uygulamasına katılımıyla gönüllülük esasına dayalı olmaktadır. Çocuğunuz çalışmaya katılıp katılmamakta özgürdür. Araştırma çocuğunuz için herhangi bir istenmeyen etki ya da risk taşımamaktadır. Çocuğunuzun katılımı **tamamen sizin isteğinize bağlıdır**, reddedebilir ya da herhangi bir aşamada ayrılabilirsiniz. Araştırmaya katılmamama veya araştırmadan ayrılma durumunda öğrencilerin akademik başarıları, okul ve öğretmenleriyle olan ilişkileri etkilemeyecektir.

Çalışmada öğrencilerden kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmemektedir. Cevaplar tamamıyla gizli tutulacak ve sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir.

Uygulamalar, genel olarak kişisel rahatsızlık verecek sorular ve durumlar içermemektedir. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden çocuğunuz kendisini rahatsız hissederse cevaplama işini yarıda bırakıp çıkmakta özgürdür. Bu durumda rahatsızlığın giderilmesi için gereken yardım sağlanacaktır. Çocuğunuz çalışmaya katıldıktan sonra istediği an vazgeçebilir. Böyle bir durumda veri toplama aracını uygulayan kişiye, çalışmayı tamamlamayacağını söylemesi yeterli olacaktır. Anket çalışmasına katılmamak ya da katıldıktan sonra vazgeçmek çocuğunuza hiçbir sorumluluk getirmeyecektir.

Onay vermeden önce sormak istediğiniz herhangi bir konu varsa sormaktan çekinmeyiniz. Çalışma bittikten sonra bizlere telefon veya e-posta ile ulaşarak soru sorabilir, sonuçlar hakkında bilgi isteyebilirsiniz. Saygılarımızla,

Araştırmacı :

İletişim bilgileri :

l@hotmail.com

*Velisi bulunduğum ..... sınıfı ..... numaralı öğrencisi .....
.....'ın yukarıda açıklanan araştırmaya katılmasına izin veriyorum.
(Lütfen formu imzaladıktan sonra çocuğunuzla okula geri gönderiniz*)*

.../.../...

İsim-Soyisim İmza:

Veli Adı-Soyadı :

Telefon Numarası :

EK- 4 Yalova Valiliğinin Olur Yazısı

T.C.
YALOVA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-86980341-44-25242416
Konu : Araştırma İzni

18/05/2021

VALİLİK MAKAMINA

İlgi: a) 21.01.2020 tarihli ve 81576613-10.06.02-E.1563890 (2020/2) sayılı Genelge.
b) İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesinin 17/05/2021 tarihli ve 25181850 sayılı yazısı.

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Hatice Zehra ÜNAL'ın, EYD 500 Yüksek Lisans Tez konusu "Ortaokul Öğrencilerinin Covid-19 Pandemi Sürecinde Uygulanan Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi: Yalova İli Altınova İlçesi Örneği" Tez çalışmasına veri toplayabilmesi için gerekli iznin verilmesini ilgi (b) yazı ile talep etmiştir.

Söz konusu araştırmanın gönüllülük esasına göre, eğitim ve öğretimi aksatmamak ve gerekli bilgilerin araştırmacı tarafından okul müdürlüğünün gözetiminde toplanması, okul, öğretmen, öğrenci ve veli isimlerinin anonimleştirilerek Kişisel Verilerin Korunması Kanununa uygun olarak gerçekleştirilmesi ve araştırma sonuçlarının Müdürlüğümüzle de paylaşılması koşulu ile yapılacak olan anket çalışması uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Dr.Abdülaziz YENİYOL
İl Millî Eğitim Müdürü

Ek: ilgi (a) yazı (17 sayfa)

OLUR

Aziz MERCAN
Vali
Vali Yardımcısı

Adres : Ş.Ömer Faydalı Cad. No:190 Merkez/Yalova

Telefon No : 0 (226) 814 16 32
E-Posta: arge77@meb.gov.tr
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Bilgi için: E. ARSLAN (Şef)

Unvan : Şef

İnternet Adresi: <http://yalova.meb.gov.tr>

Faks:2268141135

Bu olarak otomatik elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorum.meb.gov.tr/adresinden> 1e2e-7977-36af-8dc8-4a05 kodu ile teyit edilebilir

EK- 5 Kişisel Bilgi Formu

ÖĞRENCİ BİLGİ FORMU

Bu anket, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Tezli Yüksek Lisans Programının, “Ortaokul Öğrencilerinin Covid-19 Pandemi Sürecinde Uygulanan Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi: Yalova İli Altınova İlçesi Örneği” konulu yüksek lisans tezi için bilimsel bilgi toplamak amacı ile hazırlanmıştır. Araştırmanın amacı, dünyayı etkisi altına alan Covid-19 salgını sürecinde uzaktan eğitim kapsamında uygulanan online eğitime yönelik öğrenci değerlendirmesi ortaya konması amaçlanmaktadır. Ankette; kişisel bilgiler ve Pandemi Sürecinde Uzaktan Eğitim Ortamlarının Kullanımına İlişkin Tutum Ölçeği yer almaktadır. Anket içerisinde Kişisel bir değerlendirme yapılmayacağından ötürü lütfen forma isminizi yazmayınız. Ankete ait kişisel bilgiler ve cevaplar istatistiksel kurallar çerçevesinde genellenecektir. Çalışmanın istenen amaca ulaşabilmesi için tüm soruların cevaplanması önem arz etmektedir.

Hatice Zehra ÜNAL

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Eğitim Yönetimi Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi

Cinsiyetiniz: Kız ( ) Erkek ( )

Okuduğunuz Okul: Tokmak Ortaokulu ( ), Tavşanlı Şehitlik Ortaokulu ( ),
Subaşı Ortaokulu ( ), Piyalepaşa Ortaokulu ( ), Kaytazdere Tetaş Tekstil Ortaokulu ( )
Hacı Ali Saruhan Ortaokulu ( ), Fatih Sultan Mehmet Ortaokulu ( ),
Altınova İmam Hatip Ortaokulu ( ), Altınova Hürriyet Ortaokulu ( )

Sınıf Düzeyiniz: 5. sınıf ( ) 6. sınıf ( ) 7. sınıf ( ) 8. Sınıf ( )

Yaşınız: 9 ( ) 10 ( ) 11 ( ) 12 ( ) 13 ( )

Kardeş Sayısı: 1 ( ) 2 ( ) 3 ( ) 4 ( ) 5 ( ) 6 ( ) Diğer ( )

Uzaktan Eğitime Bağlanabileceğiniz Araç Sayısı: 1 ( ) 2 ( ) 3 ( ) 4 ( ) 5 ( ) Diğer ( )

Evinizin Bulunduğu Konum: İl ( ) İlçe ( ) Belde ( ) Köy ( ) Mücavir Alan ( )

EK- 6 Ortaokul Öğrencileri Uzaktan Eğitim Algıları Ölçeği

		5	4	3	2	1
	<p align="center">Ortaokul Öğrencileri Uzaktan Eğitim Algıları Ölçeği</p> <p>Açıklama: Aşağıda uzaktan eğitim ortamlarının kullanımına (Eba,Zoom...vb.)ilişkin düşünceleri belirlemek amacıyla ifadeler yer almaktadır. Lütfen düşüncenize en uygun olan seçeneği (X) işaretleyiniz.</p>	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1	Uzaktan eğitimdeki ders tekrarlarının öğrenmeye daha iyi katkı sağladığını düşünüyorum.					
2	Derslerin düzeyime uygun olduğunu düşünüyorum.					
3	EBA üzerinden yapılan dersleri Liselere Giriş Sınavına hazırlık açısından yeterli olduğunu düşünüyorum.					
4	TV/Bilgisayardan ders işlenirken örnekler konuyu anlamamız için yeterli gelmediğini düşünüyorum.					
5	Verilen ödevlerin benim öğrenme seviyemin çok çok üzerinde (bana göre zor) olduğunu düşünüyorum.					
6	TV/Bilgisayardan ders işlenirken arkadaşlarımı görmek beni mutlu ettiğini düşünüyorum.					
7	Arkadaşlarım derslerden çok memnun olduğunu söylüyor.					
8	Canlı derslerde öğrencilerin derse katılımından ve benimle etkileşiminden memnunuz. (Canlı derse girmiyorsanız boş bırakınız.)					
9	Uzaktan eğitimde işlenen dersler benim için etkilidir.					
10	Uzaktan eğitim ders süreleri konuları öğrenmem için yeterlidir.					
11	Uzaktan eğitim sistemine uyum sağladım.					
12	Uzaktan eğitimde işlenen dersler kendi düzeyimin altındadır.					
13	EBA üzerinden yapılan dersler süre olarak bana yetersiz geliyor.					
14	Uzaktan eğitim sisteminde verilen dersleri düzenli olarak takip ediyorum.					
15	Uzaktan eğitimde derse başlamadan önce ihtiyaçlarımla ilgili (yemek, su, ortam, vb.) hazırlıklarımı tamamlıyorum.					
16	Uzaktan eğitimde dersleri dikkatli bir şekilde dinliyorum.					
17	Uzaktan eğitim derslerinde konu ile ilgili rahatça soru sorabiliyorum.					
18	TV'deki dersler çok dikkat çekici geliyor.					
19	Uzaktan eğitim derslerine canlı katılmayı tercih ederim.					
20	Uzaktan eğitimde işlenen dersler kendi düzeyimin üzerindedir.					
21	Uzaktan eğitim, yüz yüze eğitimden daha etkilidir.					
22	Yüz yüze eğitim, uzaktan eğitimden daha yararlıdır.					
23	Uzaktan eğitim sürecinin Liselere Giriş Sınavına hazırlanmak açısından benim için dezavantaj oluşturmaktadır.					
24	Uzaktan Eğitim Sisteminde karşılaştığım/ karşılaşılabileceğim sorunları nasıl çözebileceğimi biliyorum.					

D. L. L.

25	Öğretmen derslerde ilgi çekici etkinlikler yapıyor.						
26	Derslerde yapılan etkinlikler öğrenmem için bana yeterlidir.						
27	Televizyon üzerinden izlediğim derslerin ödevlerini yaparken daha çok yardıma ihtiyaç duyarım.						
28	Canlı derslerde öğretmenin benimle etkileşiminden memnunum. (Canlı derse girmiyorsanız boş bırakınız.)						
29	Uzaktan eğitim sisteminde ödevler için EBA TV / Uygulama tek başına yeterlidir.						
30	Uzaktan eğitimi sürecinde öğretmenlerin verdikleri ödevleri fazla buluyorum.						
31	Evdeki ortam (kardeşler vb.) ödev yapmamı zorlaştırıyor.						
32	Uzaktan eğitimde bir sonraki ödevimi heyecanla bekliyorum.						
33	Yakın bir gelecekte, eğitimin "Uzaktan Eğitim" sistemine dönüşecektir.						
34	Derslerden önce konu ile ilgili ön hazırlık yapıyorum.						
35	Katılmadığım canlı derslerin kayıtlarına sonradan rahatlıkla ulaşım izleyebiliyorum.						
36	Uzaktan eğitim esnasında kendimi sınıf ortamından daha rahat hissediyorum.						
37	TV'de ders işleyen kendi ders öğretmenim olmasını isterdim.						

111

EK- 8 Ölçek İzin Talepleri

Ynt: Ölçek Talebi Hk.

Hamza Kaynar <t
25.04.2021 13:36

Kime: HATİCE ZEHRA ÜNAL

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN...
23,43 KB

Merhabalar hocam,
Ölçek ektedir.
Kolaylıklar dilerim.

Windows 10 için [Posta](#) ile gönderildi

Merhaba,

Ben Hatice Zehra ÜNAL. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Eğitim Yönetimi yüksek lisans tez dönemi öğrencisiyim.

Pandemi sürecinde uzaktan eğitimle ilgili değerlendirme yapmak adına araştırma yapacağım. Sizin uyguladığınız ölçeği uygulayarak sonuçlarını tezimde değerlendireceğim. Böylelikle yapmış olduğunuz çalışmadan beslenerek katkılarımı sunacağım.

Ortaokul Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri araştırmasında kullanılan "Ortaokul Öğrencileri Uzaktan Eğitim Algıları Ölçeği"ni benimle paylaşmanızı talep etmekteyim. İzin verdiğinizde dair göndereceğiniz izin yazısını tezime ekleyeceğim.

Bilgilerinize sunar, iyi çalışmalar dilerim.

ÖZ GEÇMİŞ

Hatice Zehra ÜNAL

A. EĞİTİM

Yüksek Lisans: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi Bölümü, Halen, İstanbul

Lisans: İstanbul Üniversitesi, Kamu Yönetimi (Uzaktan Öğretim), Halen, İstanbul

Lisans: İstanbul Üniversitesi İlköğretim Matematik Öğretmenliği Bölümü, 2017, İstanbul

B. MESLEKİ DENEYİM

2015-2017 Özel Yenidoğu Okulları Öğretmen Akademisi

2017-2020 Özel Yenidoğu Okulları Matematik Öğretmeni

2020-2021 Yalova Piyalepaşa Ortaokulu Matematik Öğretmeni

2021-2022 Yalova Altınova İmam-Hatip Ortaokulu Matematik Öğretmeni

C. PROJELERİ

1-TÜBİTAK Projesi-Ortaokul Öğrencileri İçin Geliştirilen Asal Sayıları Veren Formül (Sergi Daveti)